

MRF 2023.134

Østre Landsrets kendelse af 26. maj 2023, 17. afd., sagerne BS-6487/2023-OLR, BS-6165/2023-OLR og BS-6171/2023-OLR

(Arne Brandt, Mette Lyster Knudsen og Mette Munck Grønbæk (kst.))

Miljø- og Fødevarerklagenævnet (adv. Britta Moll Brown), Udviklingselskabet By & Havn I/S (adv. Jacob Schall Holberg) og Fælledby P/S (adv. Håkun Djurhuus) mod Amager Fælleds Venner (adv. Johan Løje)

Søgsmål om gyldigheden af VVM-tilladelse til byudviklingsprojekt på Amager Fælled ikke tillagt opsættende virkning, da der ikke var sandsynliggjort risiko for alvorlige og uoprettelige skader, da der var tale om et lovbestemt projekt, og da der ikke forelå et rimeligt grundlag for påstanden om ugyldighed. Ikke præjudiciel forelæggelse under kæresagen om opsættende virkning.

Københavns Kommune meddelte i februar 2021 VVM-tilladelse efter miljøvurderingslovens § 25 til et byudviklingsprojekt på et knap 20 ha stort areal på Amager Fælled med etablering af en ny bydel på i alt 219.000 etagemeter. Af miljøkonsekvensrapporten fremgik bl.a., at der var registreret forekomst af bilag IV-arten stor vandsalamander i projektområdet, som bl.a. var fundet rastende i et krat i den nordøstlige del af området. En feltrapport fra juni 2020 konkluderede, at det ikke kunne udelukkes, at projektet kunne forringe rasteområdets økologiske funktionalitet, men at denne kunne opretholdes ved gennemførelse af afværgeforanstaltninger i form af bl.a. et stendige. En supplerende kortlægning i oktober 2020 af krattets betydning som rasteplads vurderede, at de anbefalede afværgeforanstaltninger var tilstrækkelige. VVM-tilladelsen blev påklaget af Danmarks Naturfredningsforening og Amager Fælleds Venner til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, der i juli 2021 tillagde klagerne opsættende virkning med den begrundelse, at de forudsatte afværgeforanstaltninger ikke gav sikkerhed for, at der ikke skete uoprettelig skade på rasteområder for bilag IV-arten stor vandsalamander (**MRF 2021.195 Mfk**, jf. **MRF 2021.305 B**). Bygherren (Fælledby P/S, der er ejet ligeligt af By & Havn og PensionDanmark) gennemførte herefter yderligere undersøgelser og vurderinger af kratområdets kvalitet og behovet for afværgeforanstaltninger for stor vandsalamander, hvilket blev fremsendt til klagenævnet sammen med bl.a. et notat fra MOE, der byggede på en supplerende besigtigelse i august 2021. Klagerne afviste, at nævnet kunne inddrage de supplerende oplysninger under klagesagen, da disse skulle have foreligget før tilladelsen til projektet. I december 2021 stadfæstede Miljø- og Fødevarerklagenævnet VVM-tilladelsen uden ændringer (**MRF 2021.342 Mfk**).

For så vidt angik belysningen af projektets påvirkning af bilag IV-arter fandt nævnet, at miljøkonsekvensrapporten og de underliggende undersøgelser ikke indeholdt en konkret vurdering af krattets kvalitet som rasteområde for stor vandsalamander, hvorfor kommunen ikke havde haft tilstrækkeligt grundlag for at foretage en vurdering af projektets påvirkning af stor vandsalamander. Nævnet fandt imidlertid, at de supplerende oplysninger indsendt af bygherren under klagesagen kunne indgå i nævnets vurdering, bl.a. fordi oplysningerne alene var tilvejebragt med henblik på at uddybe miljøkonsekvensrapportens overordnede konklusion, ligesom oplysningerne ikke forudsatte yderligere afværgeforanstaltninger eller ændring af allerede fastsatte vilkår. Herefter fandt et flertal af nævnets medlemmer, at der med de supplerende oplysninger forelå den nødvendige grad af sikkerhed for, at områdets økologiske funktionalitet som levested for stor vandsalamander kunne opretholdes med de forudsatte afværgeforanstaltninger. Amager Fælleds Venner indbragte Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse for domstolene og begærede søgsmålet tillagt opsættende virkning. Til støtte herfor gjorde foreningen navnlig gældende, at det var i strid med miljøvurderingsloven og VVM-direktivet, at klagenævnet havde inddraget de supplerende oplysninger fra bygherren under klagesagen, idet oplysningerne ikke havde været i offentlig høring, og at der ville ske uoprettelig skade, hvis anlægsarbejdet fortsatte under retssagen. Miljø- og Fødevarerklagenævnet påstod frifindelse og bestred, at der var grundlag for opsættende virkning. Klagenævnet gjorde bl.a. gældende, at de supplerende oplysninger alene havde underbygget konklusionerne i miljøkonsekvensrapporten, og at VVM-direktivet ikke regulerer et rekursorgans mulighed for at inddrage nye oplysninger under

en klagesag. Byretten udskilte spørgsmålet om opsættende virkning til særskilt behandling og bemærkede, at VVM-direktivet foreskriver, at offentligheden tidligt og effektivt skal have mulighed for at fremsætte kommentarer og udtalelser over for den kompetente myndighed, inden denne træffer afgørelse. Det var ubestridt, at de supplerende oplysninger, som var tilgået nævnet under klagesagen, og som var udslagsgivende for nævnets afgørelse, ikke havde været genstand for offentlig høring. Med henvisning hertil, og da udstrækningen af høringsforpligtelsen efter VVM-reglerne var uafklaret og skulle fastlægges ved dom, eventuelt efter en forudgående præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen, fandt byretten, at der var et rimeligt grundlag for påstanden om ugyldighed af nævnets afgørelse. Da byretten tillige fandt, at nævnets interesse i opretholdelse af afgørelsen ikke oversteg risikoen for alvorlig eller uoprettelig skade på miljøet, tillagde byretten søgsmålet opsættende virkning. Kendelsen blev kærret til landsretten af Miljø- og Fødevarerklagenævnet samt af Fælledby P/S og By & Havn. For landsretten anmodede Amager Fælleds Venner tillige om præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen. Landsretten fandt indledningsvis, at Fælledby P/S og By & Havn havde en så væsentlig og konkret interesse i sagens endelige udfald, at de kunne kære byrettens kendelse, uanset de ikke havde været en del af sagen for byretten. Landsretten bemærkede, at Højesteret i U 1995.634 HK om Øresundsforbindelsen havde udtalt, at spørgsmålet om brugen af opsættende virkning i forhold til en eventuel EU-stridig forvaltningsakt ”må afgøres efter de betingelser for anvendelse af foreløbige forholdsregler, som EF-Domstolen har opstillet i sin praksis”. Med henvisning til EU-Domstolens afgørelser i sag C-465/93 og sag C-517/15 P-R fandt landsretten, at det bl.a. er en betingelse for opsættende virkning, at der foreligger uopsættelighed, hvorved forstås, at udsættelsen er for at undgå, at den begærende part udsættes for ”alvorlige og uoprettelige” skader. Af Højesterets kendelse i U 2012.2572 H fremgår videre, at det må tillægges betydning, om der efter en foreløbig vurdering er rimeligt grundlag for påstanden om ugyldighed. Landsretten fandt, at der ikke på det foreliggende grundlag var sandsynliggjort et fak-

tuelt grundlag for, at miljøet risikerede at lide alvorlige og uoprettelige skader. Landsretten lagde herved vægt på, at klagenævnet havde stadfæstet VVM-tilladelsen i sin helhed, at de supplerende oplysninger ikke medførte ændring af allerede fastsatte vilkår eller fastsættelse af yderligere vilkår, og at klagenævnet på baggrund af de omfattende, herunder de supplerende, undersøgelser af projektets indvirkning på miljøet havde vurderet, at projektet ikke udgjorde en alvorlig eller uoprettelig skade på miljøet. Landsretten fandt videre, at klagenævnet havde en væsentlig interesse i opretholdelse af sin afgørelse, der vedrørte et lovbestemt projekt. For så vidt angik spørgsmålet, om nævnets afgørelse var i strid med EU-retten, fandt landsretten, at en mulig uklarhed om reglerne for myndighedernes anvendelse og inddragelse af supplerende oplysninger under en klagesag ikke i sig selv kunne føre til, at der var et rimeligt grundlag for påstanden om ugyldighed. Landsretten bemærkede, at VVM-direktivet ikke indeholder bestemmelser om, at supplerende oplysninger, der er indhentet efter en VVM-tilladelse, tillige skal forelægges den brede offentlighed, idet den offentlige høring skal ske effektivt, og mens alle muligheder står åbne, jf. sag C-201/02 og sag C-463/20 (MRF 2022.11). Landsretten fandt herefter, at offentligheden, herunder Amager Fælleds Venner, havde haft lejlighed til at udtale sig om projektets indvirkning på miljøet forud for meddelelsen af VVM-tilladelsen, og således mens alle muligheder stod åbne, og at de supplerende oplysninger havde til formål at supplere grundlaget for miljøkonsekvensrapportens overordnede konklusion. Efter en foreløbig vurdering af sagen fandt landsretten dermed, at der ikke forelå et rimeligt grundlag for påstanden om ugyldighed af klagenævnets afgørelse. Der var derfor ikke grundlag for undtagelsesvist at tillægge søgsmålet opsættende virkning. Landsretten afslog endvidere anmodningen om præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen, da de nationale domstoles brug af foreløbige retsmidler ikke umiddelbart var uklar, og da en endelig stillingtagen til spørgsmålet om præjudiciel forelæggelse først og fremmest burde foretages af den ret, der i første instans skulle tage stilling til sagen i realiteten.

Kommentar: Landsrettens kendelse om at afslå opsættende virkning er kun et foreløbigt punktum i et efterhånden omfattende sagskompleks om byudviklingsprojektet Fælledby på Amager Fælled, hvor Miljø- og Fødevarerklagenævnet først tillagde klagen over VVM-tilladelsen opsættende virkning (MRF 2021.195 Mfk), hvilket blev håndhævet af Amager Fælleds Venner i form af midlertidigt forbud (MRF 2021.305 B), hvorefter klagenævnet i december 2021 på baggrund af nye oplysninger fandt, at VVM-tilladelsen kunne stadfæstes (MRF 2021.342 Mfk). Denne afgørelse er indbragt for domstolene af Amager Fælleds Venner, hvor den sambehandles med foreningens søgsmål mod Planklagenævnet om MRF 2021.366 Pkn vedr. kommuneplantillægget og lokalplanen for projektet. Kendelsen om opsættende virkning vedrører dog alene VVM-tilladelsen.

Uanset at sagen har haft et usædvanligt forløb, var det nok overraskende for mange, at tre dommere i Københavns Byret i december 2022 tillagde søgsmålet mod Miljø- og Fødevarerklagenævnet opsættende virkning. Der findes kun få fortilfælde af opsættende virkning i retssager på miljørettens område, jf. f.eks. MAD 2005.1591 V og MAD 2016.100/2 B. Byretten begrundede bl.a. dette med, at udstrækningen af VVM-direktivets høringsforpligtelse ”ses at være uafklaret og skal fastlægges ved dom, eventuelt efter den forudgående præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen”. Hertil anførte landsretten udtrykkeligt – og med rette – at en sådan mulig uklarhed ikke i sig selv kan føre til, at der er et rimeligt grundlag for påstanden om ugyldighed og dermed for opsættende virkning.

Med hensyn til landsrettens udlægning af betingelserne for opsættende virkning må det medgives, at Højesterets afgørelse i U 1995.634 HK om Øresundsforbindelsen kan forstås sådan, at der i sager, hvor en dansk forvaltningsakt anfægtes som stridende mod EU-retten, gælder et andet sæt betingelser end i sager om opsættende virkning på grundlag af ”ren” national ret, hvor der i øvrigt må tages hensyn til, at retsplejeloven ikke hjemler foreløbige retsmidler mod en myndigheds afgørelse. Niels Fenger har udlagt U 1995.634 HK som udtryk for en næppe tilsigtet overopfyldelse af de krav, som EU-retten stiller til de nationale regler om opsættende virkning, jf. Forvaltning og fællesskab, 2004, s. 760 f. EU-retten kræver, at der skal være adgang til opsættende virkning efter national ret, jf. sag C-213/89, *Factortame*, der var foranlediget af, at de britiske regler (som de danske) ikke giver mulighed for at anlægge forbudssag mod en myndighedsafgørelse. Dette adskiller sig fra næsten alle andre medlemsstater, hvor der ved administrative domstole er mulighed for at tillægge sagsanlæg mod en myndighedsafgørelse opsættende virkning, som det f.eks. ses i sag C-416/10 *Krizan m.fl.* Dommen i sag C-213/89 overlader det derimod som udgangspunkt til medlemsstaterne at fastsætte de nærmere betingelser for opsættende virkning med forbehold af, at de EU-retlige effektivitets- og ækvivalensprincipper samt grundrettigheder overholdes. En særlig undtagelse herfra gælder i tilfælde, hvor en national retsakt anfægtes under henvisning til, at retsakten er udstedt i medfør af EU-regler, som hævdes at være ugyldige, sådan som det var tilfældet i bl.a. sag C-465/93, *Atlanta Fruchthandels-gesellschaft*, som landsretten henviser til, hvilket dog ikke kan overføres direkte på sagen om Amager Fælled. Hvorvidt der i afvejningen kan lægges vægt på, at der er tale om et lovbestemt projekt, er næppe utvivlsomt, når lovændringerne er sket uden at følge SMV-direktivet, idet lovgiver netop overlod afgørelsen om projektet til Københavns Kommune. I forhold til, om ”alvorlige og uoprettelige følger” er en selvstændig betingelse for opsættende virkning af sagsanlæg, indgik dette ikke i Højesterets afvisning af opsættende virkning i f.eks. U 2012.2572 H om testcentret ved Østerild. I stedet gik Højesteret i denne sag direkte til afvejningen af det offentliges interesse over for arten og omfanget af den skade, som sagsøgerne kunne blive påført. Ved vurderingen heraf, må det naturligvis indgå, om der foreligger uopsættelighed eller uoprettelighed. I lyset af den principielle karakter af disse juridiske spørgsmål om betingelserne for opsættende virkning i sager om gyldighed af myndighedsafgørelser, der hævdes at være i strid med EU-retten, må det undre – og ærgre – at Procesbevillingsnævnet afslog at meddele tilladelse til at kære landsrettens kendelse til Højesteret. I forhold til spørgsmålet, om et projekts påvirkning af bilag IV-arter skal indgå i den offentlige høring ved VVM-

MRF 2023.134

pligtige projekter, afviste landsretten, at dette var relevant i relation til præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen af spørgsmål om opsættende virkning, hvorfor landsretten ikke tog stilling til betydningen af EU-Domstolens dom i sag C-463/20, Namur Est (MRF 2022.11). Supplerende kan anføres, at EU-Domstolen i juli 2023 i sag C-166/22, Hellfire Massy Resident Association (MRF 2023.101) yderligere har præciseret, at miljøvurderingen skal gøre det muligt at vurdere, om det er nødvendigt at anvende undtagelsen i habitatdirektivets art. 16, og at VVM-tilladelse ikke kan meddeles, før der foreligger en tilladelse efter art. 16 til at fravige den beskyttelse af bilag IV-arter, som kræves efter art. 12.

KØBENHAVNS BYRET KENDELSE

afsagt den 12. december 2022

Sag BS-4114/2022-KBH

Amager Fælleds Venner
(advokat Johan Løje)

mod

Miljø- og Fødevareklagenævnet
(advokat Britta Moll Bown)

Denne afgørelse er truffet af dommer Søren Schou Frandsen, dommer Mette Bytofte og dommer Gitte Cordes.

Sagens baggrund og parternes påstande

Denne sag, der er anlagt den 1. februar 2022, drejer sig om anfægtelse af en afgørelse truffet af Miljø- og Fødevareklagenævnet, hvorved nævnet har stadfæstet en af Københavns Kommune meddelt VVM-tilladelse.

Sagsøgeren, Amager Fælleds Venner, har *principalt* nedlagt påstand om, at sagsøgte, Miljø- og Fødevareklagenævnet, skal anerkende, at nævnets afgørelse af 14. december 2021 om stadfæstelse af Københavns Kommunes VVM-tilladelse af 11. februar 2021 til etablering og drift af byudvikling på en del af Amager Fælled kaldet 'Vejlandskvarter' (nævnets sagsnr. 21/05337 og 21/5338) er ugyldig, *subsidiært* at sagsøgte skal anerkende, at afgørelsen af 14. december 2021 om stadfæstelse af Københavns Kommunes VVM-tilladelse af 11. februar 2021 til etablering og drift af byudvikling på en del af Amager Fælled kaldet 'Vejlandskvarter' (nævnets sagsnr. 21/05337 og 21/5338) hjemvises til fornyet behandling.

Sagsøgte, Miljø- og Fødevareklagenævnet, har nedlagt påstand om frifindelse.

Sagsøgeren har begæret søgsmålet tillagt opsættende virkning.

Sagsøgte har protesteret herimod.

Begæringen om opsættende virkning har været mundtligt behandlet.

Oplysningerne i sagen

Sagsøgte har den 14. december 2021 truffet afgørelse efter miljøvurderingslovens § 25, jf. § 49, hvorved nævnet stadfæstede Københavns Kommunes afgørelse af 11. februar 2021 om § 25-tilladelse til etablering og drift af byudvikling på en del af Amager Fælled, kaldet Vejlands Kvarter.

Af Københavns Kommunes afgørelse af 11. februar 2021 fremgår blandt andet:

” ...

VVM-tilladelse til etablering og drift af byudvikling på en del af Amager Fælled, kaldet Vejlands Kvarter

Udviklingselskabet Vej lands Kvarter har den 22. oktober 2019 ansøgt om etablering og drift af projekt for byudvikling af Vejlands Kvarter.

Ansøgningen er indsendt i henhold til bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) nr. 1225 af 25. oktober 2018. Projektet er omfattet af bilag 2, pkt. 10. b) Infrastrukturprojekter, anlægsarbejder i byzoner, herunder opførelse af butikcentre og parkeringsanlæg.

Projektet består af en byudvikling af Vejlands Kvarter, som udgør et areal på ca. 18,1 ha. Projektet er etablering af en bydel med primært boliger, folkeskole, idrætshal og daginstitutioner på i alt 219.000 etagemeter. Der bygges i op til seks etager med en maksimal bygningshøjde på op til 24 meter. Parkeringsarealer udgør i alt 20.771 m², men projektet er planlagt som en delvis bilfri bydel.

Miljøkonsekvensrapport og udkast til VVM-tilladelse har været i offentlig høring i 8 uger fra den 27 /08 til den 22/10. Den brede offentlighed har gennem offentlig fremlæggelse af hhv. afgræsningsfolder og Miljøkonsekvensrapport haft mulighed for at gøre sig bekendt med sagen og for at udtale sig.

Borgerrepræsentationen har den 20/8 besluttet at godkende kommuneplantillæg, lokalplan, miljørapport, miljøkonsekvensrapport og VVM-tilladelse for Vej lands Kvarter. På baggrund af den politiske beslutning og en gennemført VVM-proces kan Københavns Kommune hermed

meddele tilladelse til etablering og drift af projekt for byudvikling af Vejlands Kvarter.

Tilladelse

Københavns Kommune udsteder hermed tilladelse til anlæg og drift af projekt for byudvikling af Vejlands Kvarter i henhold til § 25 stk. 1 i bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) nr. 1225 af 25. oktober 2018.

Anlæg og drift skal ske indenfor de fysiske og miljømæssige rammer, som angives i miljøkonsekvensrapporten for Vejlands Kvarter med de afværgetiltag, der er indbygget i projektet.

Vilkår for tilladelsen

Natur

1. Der skal opsættes paddehegn rundt om byggefeltet og indsamles padder indenfor hegnet inden byggeaktiviteterne opstartes.
2. Fældning af krat skal ske udenfor fuglenes yngletid, dvs. fra midt i august til midt i februar.
3. Der skal etableres alternative rastesteder til stor vandsalamander, f.eks. i form af stenbunker og stendiger indenfor projektområdet. Erstatningsrastesteder skal være etableret, så de er tilgængelige før anlægsarbejdet indenfor de nuværende rastesteder starter, herunder rydning af krattet. Tilsvarende skal indsamling og flytning af de nuværende individer gennemføres inden anlægsarbejdet starter. Dette skal ske mens salamandrene er aktive, dvs. i perioden fra april til september hvor de ikke er i vinterdvale
4. To år efter etablering af stendiger/bunker skal det undersøges, om de bliver anvendt som forudsat. Dette skal afrapporteres til København Kommune.
5. Der må ikke ske tilstandsændringer i den beskyttede vestlige del af søen, som er beskyttet efter naturbeskyttelsesloven. §3. Dette indbefatter, at der ikke må komme væsentligt mere eller mindre overfladevand til søen, end der hidtil har gjort.

Overfladevand

6. Der må ikke ved nogen regnhændelse tilføres mere overfladevand til grøftesystemerne end hidtil. Tilsvarende gælder for den maksimale udledningshastighed.
7. Der må ved udledning til Hovedgrøften Øst ikke foretages uddybning eller mere intensiv drift af grøften, som kan påvirke det gamle strandengsområdes hydrologi.

Trafik

8. At der i anlægsperioden foretages tiltag i projektområdet, som understøtter den tunge lastbiltrafik med henblik på at højne trygheden og trafikikkerheden for især de bløde trafikanter. Dette skal aftales nærmere med Københavns Kommune.
9. At der etableres de afværgeforanstaltninger vedr. ombygning af vejanlæg til håndtering af den øgede trafik afledt af det konkrete byud-

viklingsprojekt, der er aftalt iht. de nærmere beskrivelser i udbygningsaftale mellem Udviklingselskabet Vejlands Kvarter og Københavns Kommune.

Begrundelse for afgørelse

Afgørelsen træffes på grundlag af bygherrens ansøgning, miljøkonsekvensrapporten og resultatet af de høringer, der er foretaget.

Miljøkonsekvensrapporten for Vejlands Kvarter har undersøgt de miljømæssige påvirkninger fra projekt for byudvikling af Vejlands Kvarter herunder støj og vibrationer, natur - herunder bilag IV- og Natura 2000 - overfladevand og vandkvalitet, grundvand, jord og forurening, kulturarv, trafikale påvirkninger, materielle goder samt mennesker og sundhed. Desuden projektets landskabelige og visuelle påvirkning. Hver miljøparametre er vurderet i hhv. anlægsfasen og driftsfasen ift. grad af miljøpåvirkning gående fra ingen/ubetydelig over, mindre og moderat til væsentlig.

Ansøger har indbygget en række afværgetiltag i projektet for på den måde at begrænse de afledte påvirkningerne på miljø og omgivelser ved anlæg og drift.

Trafik

I anlægsfasen vil der i langt den største del af anlægsperioden være op til omkring 90 lastbilture pr. dag ind i området og et tilsvarende antal ture ud af området. Projektets trafikale påvirkning i anlægsfasen vurderes at være lille, da der alene er tale om en lille stigning i forhold til den nuværende trafik. Den øgede trafik medfører imidlertid en væsentlig påvirkning i form af øget utryghed og risiko for uheld. Der stilles vilkår om, at der i samarbejde med kommunen foretages tiltag i projektområdet med henblik på at højne trygheden og trafiksikkerheden for især de bløde trafikanter.

I driftsfasen vurderes projektets trafikale påvirkning at være væsentlig, da projektet medfører en væsentlig stigning i trafikken, som genererer kapacitetsproblemer i krydset Vejland Alle/Center Boulevard. Ligeledes er en sikker krydsning af adgangsvejen for cyklister på supercykelstien ikke afklaret.

Der er peget på en række konkrete forhold så som omlægning af cykelsti og ændring af svingbaner, for at minimere en væsentlig påvirkning af trafiksikkerheden i anlægsfasen og påvirkning af kapaciteten i krydset i driftsfasen. I den udbygningsaftale, der er indgået mellem Københavns Kommune og Projektselskabet Vejlands Kvarter, indgår tiltag som kan afhjælpe nogle af ovennævnte problematikker.

Trafikafviklingen overvåges løbende af Københavns Kommune og der arbejdes løbende med at forbedre fremkommeligheden i København for alle trafikanter. Det vurderes derfor ikke relevant at stille særskilt vilkår for bygherre om overvågning af krydset Vejland Alle/Center Boulevard.

Landskab og visuelle forhold

Landskabet og de visuelle forhold vil blive påvirket i og med at et forholdsvist fladt åbent område bebygges. Arkitekturen i projektet har formålet i nogen grad at tilpasse bebyggelsen til de eksisterende omgivelser, fx ved at benytte grønne tage og nedtrappe etageantallet ud mod omgivelserne. Den samlede landskabelige og visuelle påvirkning på projektområdet og næromgivelserne vurderes, at være "mindre" i starten af anlægsfasen og væsentlig i slutningen af anlægsfase og driftsfasen set fra nogle vinkler i omgivelserne. Det vurderes ikke at være muligt at etablere yderligere afværgeforanstaltninger ift. det valgte projekt.

Rekreative forhold

Projektområdet vil blive indhegnet og afspærret for offentligheden i anlægsperioden og alle eksisterende rekreative udfoldelsesmuligheder inden for projektområdet vil derfor forsvinde som følge af terrænbearbejdning og anlægsarbejder. Dette vurderes at være en moderat påvirkning. Når bydelen er færdigudviklet, vil størstedelen af Vejlands Kvarter være omdannet til boligområde. Der vurderes ingen mulige afværgeforanstaltninger og ikke behov for vilkår.

Natur

Vejlands Kvarter udgøres af et stort lysåbent areal, et mindre bevokset areal med krat, samt et vandhul, der tørrer ud i tørre somre. Området er, som følge af lov, ikke omfattet af naturbeskyttelsesloven. Området er artsrigt, og indenfor projektområdet er der registreret arter, som er listet på habitatdirektivets bilag IV, bl.a. stor vandsalamander. Der vil blive lavet afværgeforanstaltninger som paddehegn, flytning af padder, alternative rastesteder mv. Der vil blive taget hensyn til fx fugles yngletid ved rydning af krat. Påvirkningen af naturen vurderes, med de foreslåede afværgeforanstaltninger, at være ubetydelig til moderat. Der vurderes ikke at være behov for vilkår ift. naturpåvirkninger udover for bilag IV-arter.

Natura2000

Projektet vil ikke påvirke arter eller habitater på udpegningsgrundlaget Natura 2000-område nr. 143 "Vestamager og havet syd for", der omfatter habitatområde H127 og fuglebeskyttelsesområde F111 og at områdets integritet bevares. Ligeledes vil projektet ikke hindre, at de opstillede bevaringsmålsætninger for naturtyper og arter på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag vil kunne opfyldes. En egentlig Natura 2000-konsekvensvurdering vil således ikke være påkrævet.

Støj og vibrationer

På baggrund af de store afstande til omkringliggende bebyggelse vil alle arbejdsprocesser overholde støjgrænsen og at vibrationspåvirkningen i anlægsfasen bliver ubetydelig. Trafikken, som genereres ved etablering af Vejlands Kvarter, giver anledning til en ændring af støjni-

veaet på op til 1 dB. På baggrund af dette vurderes støjpåvirkningen i driftsfasen at være lille og dermed en mindre påvirkning. Der vurderes ikke at være behov for vilkår ift. støj- og vibrationsgener.

Kulturhistoriske interesser

Der er ingen landskabelige, geologiske eller kulturhistoriske udpegninger for projektområdet. Der er ligeledes ingen fredede fortidsminder og beskyttelseslinjer fra skov, kirker, åer og søer inden for projektområdet. Der er ingen kendte arkæologiske fund (fund og fortidsminder) eller andre kulturarvsværdier i området, og med områdets historie er der heller ingen forventning om, at der kan være kulturarv i området. Igangværende anlægsarbejder skal jf. museumsloven standses, hvis der findes kulturarv indenfor projektområdet i forbindelse med gravearbejder. Bygherre er iht. Museumsloven forpligtet til at kontakte Københavns Museum.

Overfladevand

Samlet set er der i forhold til referencesituationen en uændret påvirkning af vandmængder og vandkvalitet til grøftesystemerne øst og syd for Vej lands Kvarter. Det er en del af projektet at etablere rensning og forsinkelsesbassiner inden udledning til grøftesystemerne. Påvirkning fra overfladevand til grøftesystemerne øst og syd for Vejlands Kvarter vurderes til ingen/ubetydelig. Inden overfladevand kan ledes til recipient, skal bygherre ansøge Miljømyndigheden om tilladelse til udledning af overfladevand iht. Miljøbeskyttelseslovens § 28 efter gældende lovgivning og dette indbefatter en BAT (bedste anvendelige teknologi) vurdering. Der stilles vilkår om, at der ikke må tilføres mere overfladevand til grøftesystemerne end hidtil samt at der, for at undgå påvirkning af det gamle strandengsområdes hydrologi, ikke må foretages uddybning eller mere intensiv drift af grøften ved udledning til Hovedgrøften Øst.

Forurennet jord og indeklima

I anlægsfasen håndteres der jordmængder i forbindelse med terrænregulering og udlæg af ren jord. Der laves en jordhåndteringsplan for området, så jordhåndteringen sker hensigtsmæssigt og forsvarligt. Københavns Kommune skal godkende jordhåndteringsplanen og kan stille krav for yderligere at undgå forurening under anlægsarbejderne.

Påvirkningen af miljøet på grund af håndtering af forurennet jord samt risikoen for yderligere forurening vurderes på den baggrund at være lille. Da jorden i området er forurennet, vil byggeriet forventelig skulle opføres på pæle og med foranstaltninger for indeklima. Indeklima håndteres konkret ved at følge byggeforskrifterne for boligbyggeri på forurennet jord. På denne baggrund vurderes det fremtidige indeklima ikke at blive påvirket fra jordforurening. Inden anlægsarbejder med jordhåndtering kan ske, da skal der ansøges herom enten ift. Jordforureningslovens § 19 eller miljøbeskyttelseslovens § 33. Desuden skal der ansøges og meddeles § 8-tilladelse iht. jordforureningsloven, hvilket er en forudsætning for følsom anvendelse på forurennet grund.

Samlet vurdering

Det er VVM-myndighedens vurdering, at anlæg og drift af projekt for byudvikling af Vej lands Kvarter for hovedparten af de beskrevne påvirkninger vurderes at kunne ske uden væsentlig påvirkning på miljø og omgivelser med de i projektet indbyggede afværgeforanstaltninger og de i tilladelsen angivne vilkår. Der er dog væsentlige visuelle påvirkninger i forhold til omgivelserne, som vurderes ikke at kunne reduceres yderligere med det valgte projekt.

Gyldighed

Denne VVM-tilladelse overflødiggør ikke tilladelser og godkendelser efter anden lovgivning. VVM-tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt og bekendtgjort.

..."

Sagsøgeren påklagede kommunens afgørelse til sagsøgte, der den 7. juli 2021 traf afgørelse om at tillægge klagen over Københavns Kommunes afgørelse af 11. februar 2021 om § 25-tilladelse til etablering og drift af byudvikling på en del af Amager Fælled, kaldet Vejlands Kvarter, opsættende virkning.

Af sagsøgtes afgørelse af 7. juli 2021 om opsættende virkning fremgår blandt andet:

" ...

3. Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger

Ifølge miljøvurderingslovens § 53, har en klage over en § 25-tilladelse med tilhørende miljøkonsekvensrapport ikke opsættende virkning. Miljø- og Fødevarerklagenævnet kan imidlertid ved en rettidig klage bestemme, at en meddelt tilladelse ikke må udnyttes, og at et påbud ikke skal efterkommes. Hvis et bygge- eller anlægsarbejde er iværksat, kan nævnet påbyde arbejdet standset.

Det fremgår af lovforarbejderne til miljøvurderingslovens § 53, at bestemmelserne i planlovens § 60, stk. 8, 1. og 2. pkt., videreføres på nærværende lovs område.

Ifølge lovbemærkningerne til planloven vil vurderingen af, om en klage bør tillægges opsættende virkning i første række bero på, om det er overvejende sandsynligt, at der foreligger en væsentlig overskridelse af loven. Hertil kommer graden af risiko for, at en udnyttelse af tilladelsen/godkendelsen vil influere uheldigt på muligheden for at kræve fysisk lovliggørelse, hvis der senere gives klager medhold. Af forarbejderne til miljøvurderingslovens § 53 fremgår det videre, at en række andre omstændigheder vil have betydning for nævnets beslutning, navnlig aktivitetens påbegyndelse og aktivitetens karakter.

Der skal efter Miljø- og Fødevarerklagenævnets praksis foreligge særlige

forhold, før nævnet på et foreløbigt grundlag kan fravige lovens hovedregel om, at klage over § 25-tilladelser ikke har opsættende virkning.

Det bemærkes, at Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om opsættende virkning efter sin karakter må træffes hurtigst muligt, hvorfor nævnet må basere sin vurdering på de oplysninger i sagen, som er umiddelbart tilgængelige.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at der i den aktuelle sag er forhold, der kan begrunde, at nævnet fraviger hovedreglen om, at en klage ikke har opsættende virkning.

Efter habitatdirektivet kan et projekt ikke tillades, hvis gennemførelse af projektet kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a.

Miljø- og Fødevareklagenævnet konstaterer, at en del af krattet i den nordøstlige del af projektområdet, der fungerer som rasteområde for stor vandsalamander, skal fjernes i forbindelse med projektets gennemførelse.

I tilfælde, hvor der sker en nedlæggelse af et rasteområde, må der forudsættes nærmere oplysninger om beliggenhed, størrelse, kvalitet og funktion af de rasteområder, som nedlægges, set i forhold til omkringliggende raste- og yngleområder. Endvidere må der forudsættes en nærmere begrundelse for, hvordan de konkret fastsatte afværgeforanstaltninger effektivt kan sikre, at den økologiske funktionalitet oprettholdes på mindst samme niveau som hidtil. Sådanne oplysninger og begrundelser fremgår ikke umiddelbart af miljøkonsekvensrapporten. Det ændrer ikke umiddelbart ved nævnets vurdering på det foreløbige grundlag, at Københavns Kommune i sine bemærkninger til klagen mere generelt anfører, at anlæggelsen af stendiger og kvasbunker må anses som sikre afværgeforanstaltninger, og at navnlig stendiget desuden har den fordel, at det er funktionelt umiddelbart efter etablering, og altså ikke kræver en "modningsperiode", før det bliver et funktionelt rastested for stor vandsalamander.

Ligeledes indgår det i Miljø- og Fødevareklagenævnets vurdering, at der er en vis sandsynlighed for, at en eventuel skade på den økologiske funktionalitet af rasteområder for stor vandsalamander vil være uoprettelig.

Miljø- og Fødevareklagenævnet vil under sin senere prøvelse af § 25-tilladelsen tage endelig stilling til de spørgsmål, der er rejst i klagen.
..."

Ved afgørelse af 14. december 2021 stadfæstede sagsøgte Københavns Kommunes afgørelse af 11. februar 2021 om § 25-tilladelse til etablering og drift af byudvikling på en del af Amager Fælled. Kaldet Vejlands Kvarter. Af afgørelsen fremgår blandt andet:

" ...

2.7 Nye oplysninger under sagens behandling

2.7.1 Supplerende væsentlighedsvurdering

Københavns Kommune har fået udarbejdet en supplerende væsentlighedsvurdering af projektets påvirkning af Natura 2000-område nr. 143 Vestamager og havet syd for. Den supplerende væsentlighedsvurdering er dateret den 11. maj 2021 og er indsendt til Miljø- og Fødevarerklagenævnet den 12. maj 2021 sammen med kommunens bemærkninger til klagen. Det fremgår indledningsvis, at der i den oprindelige væsentlighedsvurdering i forbindelse med miljøkonsekvensrapporten alene indgår de arter, der er omfattet af det gældende udpegningsgrundlag, og at de arter, der er tilføjet ved en revision opdatering af udpegningsgrundlaget i efteråret 2019, således ikke er vurderet. I den supplerende væsentlighedsvurdering indgår derfor arterne på det reviderede udpegningsgrundlag.

Det fremgår af den supplerende væsentlighedsvurdering, at de arter, der er tilføjet udpegningsgrundlaget, er trækfuglene bramgås, knarand og skeand samt ynglefuglene brushane, splitterne og fjordterne. Ingen af de tilføjede arter er kortlagt ved kortlægningen af ynglefugle i projektområdet og dets omgivelser i 2018 og 2019.

...

Det fremgår af den supplerende væsentlighedsvurderings konklusion, at der ikke er risiko for en væsentlig påvirkning af arter på det reviderede udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområdet. Det fremgår derudover, at vurderingerne i miljøkonsekvensrapporten er dækkende også for det ændrede udpegningsgrundlag.

2.7.2 Bygherres bemærkninger

Bygherres repræsentant har den 8. september 2021 og den 18. oktober 2021 fremsendt bemærkninger til klagerne. Derudover har bygherres rådgiver indsendt en lang række bilag, bl.a. følgende:

- Notat udarbejdet af Sweco, "Stor vandsalamander på Amager Fælled og i Fælledby – Bestand, rasteområder, afværgeforanstaltninger", dateret 6. september 2021.
- Notat udarbejdet af MOE, "Kvaliteten af det nordøstlige krat som rasteområde for stor vandsalamander og behovet for afværgende foranstaltninger", dateret 25. august 2021.
- Notat udarbejdet af Rambøll om beliggenhed, størrelse, kvalitet og funktion af de rasteområder der nedlægges set i forhold til omkringliggende raste- og yngleområder, dateret 31. august 2021.
- Notat udarbejdet af Amphi Consult, "Vurdering af rasteområder for stor vandsalamander i lokalplanområde for Fælledby på Amager Fælled", dateret 31. august 2021.
- Notat udarbejdet af WSP, "Evaluering af afværgeforanstaltninger for stor vandsalamander ved projektområdet Fælledby", dateret september 2021.
- Notat udarbejdet af Rambøll, "Svar på klagepunkt vedrørende vandringsafstand", dateret 19. august 2021.

Det anføres i de indsendte bemærkninger, at der foreligger udførlig dokumentation for, dels at rasteområdet i krattet har en relativt beskeden

størrelse, kvalitet og funktion og en relativt ubetydelig beliggenhed i forhold til de omkringliggende yngle- og rasteområder mod øst, og dels at de samlede afværgeforanstaltninger i form af indhegning og indsamling af individer i kombination med etablering af stendige af høj kvalitet effektivt vil sikre, at den økologiske funktionalitet af rasteområdet opretholdes på mindst samme niveau som hidtil.

...

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

...

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at Københavns Kommune på tidspunktet for meddelelsen af § 25-tilladelsen ikke havde et tilstrækkeligt grundlag for at foretage en vurdering af projektets påvirkning af stor vandsalamander. Nævnet lægger vægt på, at miljøkonsekvensrapporten og de underliggende feltundersøgelser ikke indeholder en konkret vurdering af krattets kvalitet som rasteområde for stor vandsalamander, og at en sådan vurdering heller ikke fremgår af § 25-tilladelsens begrundede konklusion. Af miljøkonsekvensrapportens afsnit 7.2.4 fremgår blot, at stor vandsalamander forventes at forekomme i projektområdet, idet Rambølls supplerende feltundersøgelse af 5. juni 2020 dog viser, at området ikke fungerer som et væsentligt rasteområde for juvenil stor vandsalamander. Nævnet bemærker herved, at det af feltundersøgelsen af 5. juni 2020 fremgår, at undersøgelsen er foretaget for at afgøre, i hvor høj grad byggefeltet udgør rasteområde og levested for stor vandsalamander med fokus på den terrestriske juvenile del af bestanden, men at det ikke har været muligt at foretage en vurdering på baggrund af fangstresultaterne. Der er i stedet foretaget en vurdering på baggrund af feltobservationer af egnede habitater, hvor krattet i det nordøstlige hjørne vurderes at være rasteområde for både juvenile og kønsmodne salamandre året rundt. Vurderingen er baseret på, at der i krattet er fundet en del rastende individer af stor vandsalamander, samt at området "generelt" indeholder egnede strukturer til rastesteder for stor vandsalamander. Kvasbunker og lignende strukturer blev efter det oplyste i bygherres notat af 25. august 2021 ikke gennemført, da der ville være risiko for at forstyrre rastende individer. Nævnet finder i lyset af vurderingens generelle karakter, at denne ikke udgør et tilstrækkeligt konkret og sikkert grundlag for udformningen af de forudsatte afværgeforanstaltninger i form af stendiget mv. som beskrevet i miljøkonsekvensrapportens afsnit 7.4.3.

Det ændrer ikke ved Miljø- og Fødevareklagenævnets vurdering af det oprindelige oplysningsgrundlag, at bygherre på baggrund af borgerfund af rastende individer i kvasbunker i krattet fik foretaget en kortlægning af krattets betydning som rasteplads for stor vandsalamander i oktober 2020. Nævnet lægger vægt på, at kortlægningen ikke er indgået i forbindelse med miljøkonsekvensrapportens udarbejdelse, idet miljøkonsekvensrapporten af 1. december 2020 efter det af Københavns Kommune oplyste indholdsmæssigt er identisk med høringsudgaven af 11. juni 2020, ligesom der ikke er henvist til kortlægningen i § 25-tilladelsens begrundede konklusion. Hertil kommer, at kortlægningen i oktober 2020 var koncentreret om de kvasbunker, hvor rastende stor vandsalamander ifølge klager 2 var fundet, mens den øvrige del af krattet blev gennemgået mere ekstensivt. Nævnet bemærker, at både feltun-

dersøgelsen i maj 2020 og kortlægningen i oktober 2020 navnlig havde fokus på eftersøgning af individer samt en mere overordnet områdebeskrivelse, mens der ikke indgik en nærmere vurdering af størrelse, beliggenhed og kvalitet som yngle- eller rasteområde af de enkelte delområder. Endelig bemærker nævnet, at kortlægningen i oktober 2020 er gennemført sidst i den aktive periode for stor vandsalamander, som er i perioden fra marts-april til oktober.

Ligeledes ændrer det ikke ved Miljø- og Fødevareklagenævnets vurdering, at miljøkonsekvensrapporten oprindeligt også bygger på Rambølls rapport af 11. juni 2020 om afværgetiltag for stor vandsalamander. Det fremgår således heller ikke af denne rapport, hvilken konkret vurdering af rasteområdet, der ligger til grund for afværgeforanstaltningernes nærmere udformning set i forhold til antallet, kvaliteten og det arealmæssige omfang af de strukturer og rastesteder, som stendiget mv. skal erstatte. Derimod fremgår det blot, at hele krattet er vurderet at være potentielt rasteområde, og at salamandrene i praksis ikke raster på hele arealet, men kun under egnede strukturer, hvorfor en erstatning omfatter strukturer og rasteområder i et omfang, så mængden af egnede strukturer opretholdes eller øges. Det gælder uanset, at nævnet i øvrigt ikke finder grundlag for at tilsidesætte Københavns Kommunes vurdering, hvorefter anlæggelsen af stendiger og kvasbunker generelt anses for sikre afværgeforanstaltninger, jf. bl.a. oplysningerne om de engelske og norske erfaringer i Rambølls notat af 11. maj 2020.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har bemærket, at der i forhold til det oprindeligt vurderede projekt ved en politisk beslutning er sket en udvidelse af afværgeforanstaltningerne, herunder af stendigets dimensioner. Da Københavns Kommunes vurdering og § 25-tilladelsens vilkår imidlertid bygger på de oprindeligt forudsatte afværgeforanstaltninger, er nævnet afskåret fra at vurdere, hvilken betydning de udvidede afværgeforanstaltninger har set i forhold til det oprindelige oplysningsgrundlag.

Bygherre har efter klagens indgivelse indsendt supplerende oplysninger til Miljø- og Fødevareklagenævnet i form af en række notater med sagkyndige vurderinger foretaget af bygherres rådgivere, som bl.a. belyser kvaliteten af det nordøstlige krat som rastested for stor vandsalamander og behovet for afværgeforanstaltninger. Vurderingerne bygger bl.a. på en supplerende besigtigelse, som er foretaget i august 2021.

Klagerne har anført, at Miljø- og Fødevareklagenævnet ikke kan inddrage de supplerende oplysninger i sagen, idet oplysningerne allerede burde have foreligget for Københavns Kommune som førsteinstans.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at de supplerende oplysninger kan indgå i nævnets vurdering af, hvorvidt det samlede områdes økologiske funktionalitet som yngle- eller rasteområde for stor vandsalamander vil kunne opretholdes med de afværgeforanstaltninger, som § 25-tilladelsens vilkår foreskriver. Nævnet har lagt vægt på, at nævnets prøvelse ikke er begrænset og omfatter såvel retlige som faktiske spørgsmål. Nævnet har endvidere lagt vægt på, at oplysningerne alene er tilvejebragt med henblik på en uddybende vurdering af nødvendigheden

og tilstrækkeligheden af de afværgeforanstaltninger, der indgår som vilkår for § 25-tilladelsen. Oplysningerne supplerer således grundlaget for miljøkonsekvensrapportens overordnede konklusion, hvorefter der med de beskrevne afværgeforanstaltninger vurderes ikke at være en påvirkning af områdets økologiske funktion for bilag IV-arter. Navnlig forudsætter oplysningerne ikke yderligere afværgeforanstaltninger, som ville indebære en ændring af § 25-tilladelsens allerede fastsatte vilkår.

Efter en gennemgang af de supplerende oplysninger finder et flertal af Miljø- og Fødevareklagenævnets medlemmer, at der samlet set nu foreligger den nødvendige høje grad af sikkerhed for, at områdets økologiske funktionalitet som yngle- eller rasteområde for stor vandsalamander med de forudsatte afværgeforanstaltninger vil kunne opretholdes.

Flertallet har navnlig lagt vægt på vurderingerne i notatet af 25. august 2021 fra MOE om kvaliteten af det nordøstlige krat som rastested for stor vandsalamander og behovet for afværgeforanstaltninger. Notatet, der bygger på den tidligere kortlægning fra oktober 2020 og den supplerende gennemgang i august 2021, og som Københavns Kommune har tilsluttet sig, indeholder således en egentlig beregning af det samlede minimumsareal af afværgeforanstaltninger (dvs. rasteområder af høj kvalitet i form af stendiget mv.) set i forhold til det nedlagte rasteområde, hvor krattets areal er opgjort for hver af fem nærmere definerede kvalitetskategorier med forskellig vægt. Flertallet bemærker, at der som anført i notatet ikke foreligger anerkendte metoder til opgørelse af kvaliteten af landhabitat for stor vandsalamander. Flertallet kan imidlertid tiltræde det anvendte princip om, at afværgeforanstaltningerne gradueres ud fra kvaliteten af de rasteområder, der påvirkes. Flertallet finder endvidere ikke grundlag for at tilsidesætte de anvendte omregningsfaktorer, hvor f.eks. delområder af høj kvalitet svarende til kvas- og grenbunker erstattes med afværgeforanstaltninger af høj kvalitet i et arealmæssigt forhold på 1:1 i form af stendiger mv., mens delområder af moderat kvalitet erstattes 100:1, og delområder af ubetydelig kvalitet kan nedlægges uden påvirkning. Flertallet lægger herved vægt på, at erstatningsforholdene er fastsat med udgangspunkt i, hvor mange rastende individer et delareal i den enkelte kvalitet samlet set vurderes at kunne rumme i forhold til rasteområder af høj kvalitet. Denne vurdering understøttes igen af opgørelsen i Rambølls notat af 31. august 2021, hvor antallet af fundne individer i kvasbunkerne per m² sammenholdes med det antal individer, som det nye rasteområde i form af stendiget mv. forventes at kunne huse. Samlet set finder flertallet således ikke grundlag for at tilsidesætte notatets konklusion, hvorefter de arealer, der nedlægges ved byggemodning i krattet, skal erstattes med minimum 218 m² nye rastepladser af høj kvalitet. Etableringen af i alt 225 m² rasteplads af høj kvalitet i form af stendiget mv. opfylder dette krav.

Endvidere har klagerne anført, at det fjerde vilkår, hvorefter der to år efter etablering af de alternative rasteområder skal undersøges, om de bliver anvendt som forudsat, må forstås således, at dette ikke anses for sikkert. Dermed vil det ifølge klager ikke være muligt at gribe rettidigt ind, hvis det først efter to år skal vurderes, om afværgeforanstaltningen virker.

Et flertal af Miljø- og Fødevarerklagenævnets medlemmer finder ikke grundlag for at tilsidesætte Københavns Kommunes vurdering, hvorefter det må anses for tilstrækkeligt, at de alternative rasteområder etableres, så de er tilgængelige, før anlægsarbejderne starter, jf. tilladelsens tredje vilkår. Flertallet bemærker, at foranstaltningerne efter EU-Kommissionens vejledning bør være indført i rette tid. Flertallet lægger i den forbindelse vægt på, at § 25-tilladelsen bygger på vurderingen i Rambølls notat af 11. maj 2020, hvor det med henvisning til de norske og engelske erfaringer fremgår, at stendiget vil være funktionelt som raste-sted umiddelbart efter etablering. Flertallet finder ikke grundlag for at tilsidesætte denne vurdering, som efter sammenhængen må forstås også at gælde funktionaliteten af kvasbunkerne. Flertallet bemærker i øvrigt, at stendiget ifølge notatet af september 2021 fra WSP er etableret i maj-juni 2021, og at WSP efter en inspektion den 3. september 2021 har vurderet, at diget på det pågældende tidspunkt var egnet til ophold for stor vandsalamander.

Klagerne har endvidere anført, at projektet i driftsfasen vil medføre, at området tilstandsændres i et omfang, så arterne stor vandsalamander og spidssnudet frø ikke længere vil kunne yngle der, da indflytningen af ca. 5000 mennesker mv. vil forandre publikumstrykket på Amager Fælled markant.

Flertallet finder ligeledes, at Københavns Kommune i tilstrækkeligt omfang har redegjort for, at projektet ikke vil medføre beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter, herunder navnlig stor vandsalamander og spidssnudet frø, uden for projektområdet i drifts-fasen.

Flertallet lægger vægt på, at det af § 25-tilladelsens begrundede konklusion fremgår, at påvirkningen med de foreslåede afværgeforanstaltninger vurderes at være ubetydelig til moderat. Flertallet lægger endvidere vægt på, at der i miljøkonsekvensrapportens afsnit 7.5.7 om påvirkningen på resten af Amager Fælled bl.a. er taget højde for, at bebyggelsen forventes at tiltrække miljø- og naturinteresserede borgere, og at der kan blive tale om en intensiv rekreativ anvendelse af Amager Fælled, men at en øget brug samlet set dog vurderes at medføre en mindre påvirkning af områdets natur. Endvidere lægger flertallet vægt på, at det af miljøkonsekvensrapportens afsnit 7.5.6 vedrørende randzonen fremgår, at færdsel uden for stier forventes at forekomme i noget omfang, men primært på de tørre dele omkring projektområdet.

Flertallet finder imidlertid, at projektets påvirkning af kerneområdet øst for projektområdet i driftsfasen burde have været mere indgående behandlet i miljøkonsekvensrapporten set i forhold til den betydning, som navnlig de syv ynglevandhuller i en afstand på 40-200 m til projektområdet må antages at have for opretholdelsen af den økologiske funktionalitet af yngle- og rasteområdet som et samlet hele. Flertallet lægger heroverfor imidlertid vægt på, at Københavns Kommune i sine bemærkninger til klagen har forholdt sig til det anførte i DCE's faglige notat af 16. marts 2021, hvor DCE finder det sandsynligt, at kerneområdet som følge af det øgede publikums-tryk samt prædation og afføring fra

hunde og katte vil blive tilstandsændret i et omfang, så de pågældende bilag IV-arter ikke længere vil kunne yngle dér. DCE's vurdering er ikke nærmere begrundet. Flertallet kan i den forbindelse tiltræde det af kommunen anførte, idet kommunens vurdering endvidere begrundes med, at Hovedgrøften Øst ligger mellem projektområdet og Stranden, og der kun er to muligheder for at passere vandløbet ud for projektområdet. Flertallet konstaterer i den forbindelse, at der mellem stierne inden for projektområdet og det vådere kerneområde er en skrænt med et fald på ca. 3 m, ligesom projektområdet og kerneområdet adskilles af stendiget. Videre etableres stendiget i en afstand fra ynglevandhullerne, som padderne i deres søgen efter rastesteder generelt vil kunne vandre. Stendiget må således i sig selv antages at medføre en forbedring af paddernes interaktion mellem yngle- og rasteområder. Endvidere lægger flertallet vægt på, at det øgede publikumstryk må ses i forhold til det samlede areal på ca. 223 hektar, som Amager Fælled udgør, og som fra projektområdet er umiddelbart tilgængeligt, selvom kerneområdet ligger nærmest. Endelig lægger flertallet vægt på, at området øst for projektområdet efter flertallets opfattelse må antages at være af en sådan størrelse og karakter, at den økologiske funktionalitet af området vil kunne opretholdes på trods af en vis forstyrrelse, og at offentlighedens færdsel uden for projektområdet fortsat er underlagt de forbud mod bl.a. forsætligt drab og forstyrrelse af bilag IV-arter, der følger af den generelle beskyttelse i artsfredningsbekendtgørelsen.
 ...”

Forklaring

A har som partsrepræsentant for sagsøgeren forklaret blandt andet, at borgerengagementet oprindeligt startede tilbage i 2016 i forbindelse med det projekt, der siden blev skrottet og afløst af det nuværende projekt "Vejlands Kvarter". Det hele handler om biodiversitet. Amager Fælleds Venner er egentlig mere en bevægelse end en forening. Blandt medlemmerne er højt kvalificerede og højt profilerede personer. Det er meget vigtigt, at det, foreningen kommer ud med, er rigtigt. Amager Fælleds Venner har omkring 30.000 venner på Facebook. I forbindelse med forbudskendelsen skulle foreningen rejse to millioner kroner. Det lykkedes at samle pengene ind på omkring et døgn via et opslag på Facebook. Han mærker i hverdagen en stor folkelig opbakning til deres sag. Det er hans opfattelse, at en række politikere i Københavns Kommune egentlig gerne vil ud af budgetaftalen for 2019.

Det er hans opfattelse, at økonomien i byggeprojektet er temmelig anstrengt. Men det er der ikke nogen, der tør sige højt.

Der er i dag ikke noget tilbage af det oprindelige krat. Men reetablering kan dog ske, så længe der ikke er bygget noget, men det vil dog tage tid.

Foreningen har selv fundet store vandsalamandere på området. De indfangelsesfælder, der blev opsat i forbindelse med paddehegnet, var ikke gode nok. Rambøll konstaterede selv, at de udlagte bølgeplader ikke kunne bruges.

Parternes synspunkter

Sagsøgeren har i sit påstandsdokument anført blandt andet:

" ...

1.2 Overordnede anbringender vedrørende opsættende virkning

...

AFV gør overordnet gældende

- at der består en bestyrket formodning for, at AFV vil få medhold i, at MFKNs afgørelse af 14. december 2021 er ugyldig jf. nedenfor under punkt 4
- at MFKNs inddragelse af de supplerende oplysninger udgør en klar overtrædelse af Miljøvurderingslovens § 25, således som den skal fortolkes i forhold til VVM direktivets regler, idet disse supplerende oplysninger først skulle have været sendt i offentlig høring og at dette støttes af EU-domstolspraksis og af VVM-direktivets ordlyd
- at der vil opstå uoprettelig skade, som følge af fortsat ødelæggelse af naturområdet, såfremt der ikke meddeles opsættende virkning
- at afvejningen af relevante hensyn i sagen tilsiger, at begæringen om opsættende virkning imødekommes, idet hensynet til natur og miljø samt offentlighedens ret til at blive inddraget i beslutningsprocessen overstiger MFKNs interesse i, at deres afgørelser oprettholdes, og en eventuel privat bygherres interesse i at kunne gennemføre et boligbyggeri.
- at MFKNs praksis indebærer, at EU-domstolen bør forelægges præjudicielle spørgsmål til afgørelse
- at de af MFKN i øvrigt anførte anbringender ikke kan føre til andet resultat

1.3 Overordnede anbringender vedrørende sagens materie

AFV gør overordnet og principalt gør gældende, at MFKN var ubeføjet til at inddrage supplerende oplysninger i klagesagen, idet nævnets be-

handling således ikke foregik i overensstemmelse med VVM-reglernes krav om offentlighed.

Det gøres gældende, at Miljøvurderingsloven og det til grund herfor liggende VVM-direktiv kræver, at alle væsentlige oplysninger skal foreligge så tidligt i processen, at de kan indgå dels i høring af offentligheden og dels i det beslutningsgrundlag, som den politiske instans skal forholde sig til

Inddragelsen af de supplerende oplysninger udgør således en væsentlig retlig mangel, der medfører, at nævnets afgørelse er ugyldig, jf. nærmere herom i afsnit 4.

MFKN er navnlig ubeføjet til at inddrage supplerende oplysninger, der ændrer indholdet af VVM-tilladelsens afværgeforanstaltninger, da VVM-reglerne forudsætter, at sådanne oplysninger skal indgå i den lovpligtige offentlighedsproces.

Det gøres dernæst gældende, at miljøkonsekvensrapporten, hverken med eller uden de supplerende oplysninger materielt med tilstrækkelig høj grad af sikkerhed giver nævnet grundlag for at fastslå, at den økologiske funktionalitet af rasteområdet for stor vandsalamander opretholdes, eller at udpegningsgrundlaget for Fuglebeskyttelsesområde F111 ikke påvirkes væsentligt.

Nævnets afgørelse er også af den grund behæftet med en væsentlig retlig mangel, som medfører ugyldighed.

...

3. Anbringender til støtte for, at søgsmålet tillægges opsættende virkning

AFV gør overordnet gældende

at der består en bestyrket formodning for, at AFV vil få medhold i, at MFKNs afgørelse af 14. december 2021 er ugyldig jf. nedenfor under punkt 4

at MFKNs inddragelse af de supplerende oplysninger udgør en klar overtrædelse af Miljøvurderingslovens § 25, således som den skal fortolkes i forhold til VVM direktivets- og habitatdirektivets regler, idet disse supplerende oplysninger først skulle have været sendt i offentlig høring og at dette støttes af EU-domstolspraksis og af VVM-direktivets ordlyd

at der vil opstå uoprettelig skade, som følge af fortsat ødelægelse af naturområdet, såfremt der ikke meddeles opsættende virkning, og at skaden reelt vil være uoprettelig, hvis byggeriets fremdrift ikke stoppes.

at afvejningen af relevante hensyn i sagen tilsiger, at begæringen om opsættende virkning imødekommes, idet hensynet til natur og miljø samt offentlighedens ret til at blive inddraget i beslutningsprocessen overstiger MFKNs interesse i, at deres afgørelser opretholdes, og en eventuel privat bygherres interesse i at kunne gennemføre et boligbyggeri.

at MFKNs praksis indebærer, at EU-domstolen bør forelægges præjudicielle spørgsmål til afgørelse

at de af MFKN i øvrigt anførte anbringender ikke kan føre til andet resultat.

...

3.2. Der er bestyrket formodning for, at MFKNs afgørelse er ugyldig
MFKNs stadfæstelse af KKs afgørelse er i strid med EU-retten, navnlig VVM-direktivet, habitat-direktivet, fuglebeskyttelsesdirektivet. Disse EU-regler er implementeret i præceptive regler i VVM-lovgivningen, habitatbekendtgørelsen, planhabitatbekendtgørelsen og artsfredningsbekendtgørelsen. Afgørelsen er tillige i strid med Århus-konventionen.

Offentlighedens interesse i VVM-processen tilsiger, at retssagen tillægges opsættende virkning. Området udgør rasteområdet for stor vand salamander og andre truede dyrearter. Området har en mikroorganisme og rasteforudsætninger, der ikke kan genskabes, hvis bygge- og anlægsaktiviteten på området fortsættes under sagens forberedende fase. Til dokumentation for aktiviteterne på grunden i perioden 2022-01-24 til 2022-01-26 Bilag 29 fremlagt. (E s. 1165)

Byretten bør tillægge søgsmålet opsættende virkning, da MFKN i klagenævnets afgørelser af 14. december 2021, selv har bekræftet, at miljøkonsekvensrapporten var mangelfuld på tidspunktet hvor Københavns Kommune gav § 25-tilladelse. MFKN tillagde i øvrigt selv ekstraordinært behandlingen af klagen opsættende virkning ved afgørelsen af 7. juli 2022.

Årsagen til, at nævnene i sidste ende stadfæstede Københavns Kommunes § 25-tilladelse er alene, at nævnene fejlagtigt accepterede, at Fælledby's supplerende undersøgelser kunne indgå i sagsbehandlingen

ved nævnet. Dette er lodret i strid med de EU-retlige regler i VVM-direktivet.

I denne sag taler såvel det forhold, at der er tale om en afgørelse, som med fordel kan forelægges for EU-Domstolen, som at der er tale om en sag, hvor der er væsentlige naturinteresser og meget begrænsede offentlige interesser på spil, for at sagsanlægget tillægges opsættende virkning.

Det bemærkes, at nærværende sag på afgørende vis adskiller sig fra U 1995.634 H (Greenpeace) ved, at der i denne sag er godtgjort et rimeligt grundlag for at antage at MFKN's afgørelse er i strid med VVM-direktivet og habitatdirektivet krav om offentlighedens adgang til alle oplysninger.

Der henvises til anbringenderne gjort gældende nedenfor under punkt 4.

3.3. Hensynet til natur- og miljøbeskyttelse og offentlighedens inddragelse i beslutningsprocessen overskygger hensynet til opretholdelse af nævnets afgørelse og byggeriets fremdrift

Det gøres gældende, at hensynet til risikoen for destruktion af det naturområde og de arter, som findes på det område, byggeriet omfatter, vejer meget tungt.

AFVs søgsmål varetager interessen i integration af miljøhensyn i beslutningsprocesser, som er sikret ved på EU traktatniveau ved TEUF artikel 11. Interessen følger tilsvarende i VVM-direktivet og Habitatdirektivet samt miljøvurderingsloven og habitatbekendtgørelsen, og skal anses som et vægtigt lovbestemt hensyn. Dertil er søgsmålet udtryk for interessen i inddragelsen af offentligheden i beslutningsprocesser, der muliggør demokratisk påvirkning af projekter, som har betydning for samfundet som helhed. Den opsættende virkning er også en forudsætning for, at offentligheden kan indtage rollen som *naturens vagthund*, og sikre at der under beslutningsprocesser ikke overses miljø- og naturhensyn, der efterfølgende ikke kan genoprettes, når først projektet er gennemført.

Der er ikke tilsvarende samfundsmæssige interesser, der opvejer det hensyn, AFV forfølger, simpelthen fordi der alene er tale om et privat byggeprojekt, som ikke i sig selv har nogen samfundsmæssig betydning. De af MFKN anførte afgørelser involverede således alle samfundskritisk infrastruktur.

Det af sagen omfattede projekt er ikke kritisk infrastruktur eller anden samfundsnødvendig aktivitet, men blot et enkelt byggeprojekt forestået af en privat bygherre, som har været bekendt med og opmærksom på de udfordringer, som nærværende sag indebærer lige fra projektets begyndelse og før. Det bemærkes, at den omtvistede grund alene ejes af Fælledby P/S, et privat byggeselskab, som har købt grunden af By&Havn. Hensynet til AFV's interesse i en domstolsprøvelse af nævnets retsanvendelse udgør en væsentligt større samfundsmæssig interesse, end bygherrens konkrete interesse i at fremme sit byggeprojekt. Der er således ikke offentlige hensyn, der kan tale imod, at Byretten meddeler opsættende virkning.

MFKN har som grundlag for, at søgsmålet ikke tillægges opsættende virkning bl.a. henvist til Højesterets afgørelse i U.2012.2572 (M s.355) vedrørende et testcenter i Østerild.

Østerild-sagen adskiller sig markant fra nærværende sag og taler ikke imod, at der bør tillægges opsættende virkning. Nærmere det modsatte. I sagen afviste Højesteret at tillægge sagsanlægget opsættende virkning efter en foreløbig vurdering af sagen og en afvejning af de involverede interesser. Højesteret vurderede på et foreløbigt grundlag dels, at der ikke var sket en tilsidesættelse af EU-regler og dels, at de nationale energipolitiske hensyn, der indgik i sagen, oversteg AFVs interesse i opsættende virkning.

...

Højesteret lagde således afgørende vægt på hensynet til den nationale energipolitik. Et offentligt hensyn som slet ikke findes i et privat byggeprojekt af den foreslåede størrelse.

I nærværende sag er der ingen energipolitiske hensyn eller lignende store væsentlige samfundsmæssige/ offentlige hensyn ved at udnyttelsen af VVM-tilladelsen udsættes med en afgørelse om opsættende virkning. I denne sag er det alene hensynet til en privat bygherres almindelige interesse i fremme af sit byggeprojekt, som skal afvejes overfor hensynet til AFV's rettigheder som miljøorganisation til at sikre, at et offentligt klagenævns fortolkning af VVM-direktivet er i overensstemmelse med gældende EU-ret.

I Østerild-sagen blev det netop af Landsretten konstateret, hvilket Højesteret ikke anfægtede, at arten og omfanget af den skade AFVne (borgerne) ville blive påført, også ville kunne tilgodeses ved reetablering af arealerne og betaling af erstatning. Dette adskiller sig fra nærværende sag.

Hvis byggeriet på Amager Fælled ikke standses nu, vil det være umuligt at retablere området, i fald AFV skulle få medhold, og betaling af erstatning er irrelevant i relation til varige miljø- og naturmæssige skader i en retssag med en miljøorganisation som part.

AFV varetager dertil ikke blot foreningens formål, men også hensynet til natur og miljø. Det er et af de primære formål, som miljøvurderingsloven varetager, og derfor som nævnt et lovbestemt hensyn på lige fod med de energipolitiske hensyn, der blev tillagt væsentlig værdi i Østerild-sagen. Derudover indgår hensynet til natur og miljø som et af de traktatsikrede hensyn i EU, jf. TEUF art. 11 (M s. 9) om integrationen af miljøhensyn, der tillige genfindes i Aarhus Konventionen, der er tiltrådt af EU på traktatniveau. Hermed er borgernes adgang til at håndhæve miljøbeskyttelsen tillige traktatsikret. Det traktatsikrede hensyn til miljø og borgernes adgang til at håndhæve miljøbeskyttelsen er dertil udmøntet i miljøbeskyttelsesdirektiverne, herunder VVM-direktivet, Habitattdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet.

Derfor er der både vægtige lovbestemte hensyn til natur og miljø, der taler for, søgsmålet tillægges opsættende virkning og vægtige hensyn til borgerens ret til at kunne håndhæve disse hensyn betimeligt ved domstolene.

I den nærværende sag er de parametre, som var afgørende for, at der ikke kunne tillægges opsættende virkning i Østerild-sagen derfor vendt om. I nærværende sag taler disse hensyn netop til støtte for, at søgsmålet tillægges opsættende virkning.

3.4. De natur og miljømæssige konsekvenser af det fortsatte arbejde er altødelæggende

På grund af MFKN's afgørelse er byggeaktiviteterne på det område, der er omfattet af VVM-tilladelsen, genoptaget af Fælledby. Der er tale om omfattende aktiviteter i den del af byggefeltet, der betegnes "krattet" og ved "hvidpilen" i miljøkonsekvensrapporten, som VVM-tilladelsens afværgeforanstaltninger i forhold til fugle og stor vandsalamander angår. Aktuelt pågår aktiviteterne i form af "fældning" i rasteområdet "krattet" og ved den solitære "hvidpil", der i det hele udgør stor vandsalamanders vinter-rasteområde. Der henvises til bilag 38 (E 1245)

Af Højesterets afgørelse i U 2000.1203 H (M s. 349) følger, at et søgsmål kan tillægges opsættende virkning, når en potentielt ulovlig afgørelse kan medføre "*alvorlig og muligvis uoprettelig*" skade.

I nærværende sag vil opsættende virkning indebære, at bygge- og anlægsaktiviteterne på området Vejlands Kvarter skal standse. Dette er en nødvendighed for, at beskyttelsesværdigt natur- og dyreliv kan bevares. Uden opsættende virkning, vil formålet med nærværende sag således forspildes.

Genoprettelse af de allerede skete skader vil dertil vanskeliggøres med tiden, da dyrearter er forvist fra området, og med tiden bliver mindre tilbøjelige til at vende tilbage.

AFV gør gældende, at der vil ske uoprettelig skade på beskyttede områder, hvis ikke søgsmålet tillægges opsættende virkning.

De efterfølgende faktiske forhold i projektområdet og bygherres anvendelse af vilkårene i den udstedte VVM-tilladelse/§ 25-tilladelse, bevidner at vilkårene er utilstrækkelig til at opretholde områdets funktionalitet som yngle- og rasteområde for stor vandsalamander.

I civile sager mod statslige organer, herunder MFKN, er der ikke adgang til at anvende retsplejelovens kapitel 40 om midlertidigt forbud og påbud. I sager der angår spørgsmål af tidsmæssigt presserende karakter, hvor der er risiko for uoprettelig skade, er den eneste alternative måde at sikre den effektive domstolsbeskyttelse i så fald, at søgsmålet tillægges opsættende virkning.

For at iagttage princippet om effektiv domstolsbeskyttelse, fandt EU-Domstolen derfor i sag C-213/89 (Factortame I) (M s. 95), at nationale domstole er forpligtede til at sikre, at EU-retten effektivt overholdes, hvilket kan nødvendiggøre, at et søgsmål tillægges opsættende virkning uanset, at der ikke er en udtrykkelig lovhjemmel til dette.

Tillægges søgsmålet ikke opsættende virkning i nærværende sag, vil der være udsigt til, at de skadelige bygge- og anlægsaktiviteter først vil standse om mange år. Nærværende søgsmål vil i sig selv forventeligt tage yderligere mindst 1-2 år før der afsiges dom. Dommen vil med høj sandsynlighed blive anket en og måske to gange. Forelægges sagen for EU-Domstolen vil der blot gå længere tid. Det er derfor sandsynligt, at sagen først endeligt er afsluttet om mere end 5 år.

Kan de ødelæggende byggeaktiviteter fortsætte i hele dette tidsrum, vil de lovsikrede interesser, som AFV søger at varetage gennem nærværende søgsmål reelt ikke eksistere.

Princippet om effektiv domstolskontrol tilsiger derfor klart, at nærværende søgsmål tillægges opsættende virkning, herunder også for at beskytte området mod uoprettelig skade og offentlighedens adgang til at håndhæve habitatdirektivets strenge beskyttelse under en VVM-proces, der indbringes for domstolene.

3.5. De supplerende undersøgelser har allerede haft konsekvenser for aktiviteten på området, og Fælledby agerer i strid med den oprindelige VVM-tilladelse

De omfattende aktiviteter, som Fælledby nu udfører, ligger ud over det i VVM-tilladelsens tilladte, idet Fælledby tidsmæssigt har vendt rundt på rækkefølgen i forhold til den i miljøkonsekvensrapporten og VVM-tilladelsen forudsatte tidsplan.

Rækkefølgen, der forudsættes i VVM-tilladelsen for anlægsfasen, er, at først indsamles padder efter vinterhi, dernæst ryddes krattet efter fuglenes yngelsæson, og herefter påbegyndes anlægsarbejder.

På grund af den forsinkelse, som nævnenes opsættende virkning indebærer, forsøger Fælledby tilsyneladende at indhente forsinkelsen, ved at ændre rækkefølgen til, at først ryddes krattet over jorden ved "fældning", så fuglene hindres i at anvende krattet i ynglesæsonen. Dernæst tømmes krattet for stor vandsalamander, når de kommer op af vinterhi. Til sidst fjernes krattets rodsystem ved "rydning".

VVM-tilladelsen eller Miljøkonsekvensrapporten anvender ikke sondringen "fældning" og "rydning", men kun begrebet "rydning" og en forudsat tidsplan. Ændringen er i strid med VVM-tilladelsen.

Den ændrede metode udgør en afværgeforanstaltning, der øjensynligt er beskrevet i de "de supplerende oplysninger", der er fremkommet under nævnsbehandlingen.

MFKN har derfor ved at acceptere reparation af et mangelfuldt beslutningsgrundlag med "supplerende oplysninger" under nævnsbehandlingen med sin afgørelse etableret et "supplement" til VVM-tilladelsens vilkår, der ikke blot udgør en finpudsning af VVM-tilladelsen. Supplementet består af nye afværgeforanstaltning, herunder sondringen "fældning" og "rydning", hvor fældning kan ske forud for rydning, hvis den kan ske ved at opdele rasteområdet i forskellige zoner.

MFKN har ikke hjemmel til at ændre VVM-tilladelsens indhold og de afværgeforanstaltninger, der er indeholdt heri, jf. således også Nævnets begrundelse for sin afgørelse (bilag 1, herom note 46.) (E s. 1126)

MFKN's afgørelse lider derfor i hvert fald i forhold til den del af afgørelsen, der accepterer supplerende oplysninger og nye afværgeforanstaltninger af væsentlig retlige mangler, der allerede af den grund må medføre, at MFKN's afgørelse er ugyldig.

Retten anmodes derfor om, at straks at tillægge Stævningen opsættende virkning, allerede fordi, der med afgørelsen er ændret på VVM-tilladelsens afværgeforanstaltninger, og dette udgør en væsentlig retlig mangel, således at de voldsomme "fældningsaktiviteter", der utvivlsomt er til skade for de vinterrastende store vandsalamandere i området. En eventuel skade på den økologiske funktionalitet af rasteområder for stor vandsalamander vil være uoprettelig, og risikoen for individdrab er stor.

3.6. Fælledby PS' interesser har ingen betydning for interesseafvejningen

Nævnet har ingen retlig interesse i at varetage bygherres interesser.

I Processkrift A side 2, (E s. 79). anfører MFKN, at afvejningen af hvorvidt søgsmålet skal tillægges opsættende virkning skal ske under inddragelse af Fælledby P/S' interesse i projektets gennemførelse.

Fælledby P/S er blevet processtilsvarslet om denne sag, men har afstået fra at indtræde i sagen (MFKNs svarskrift, side 18) (E s. 58). Fælledby P/S har således afstået fra at varetage sine interesser selvstændigt under sagen.

AFV gør gældende, at Fælledby P/S' interesse i at gennemføre projektet udgør en ren kommerciel og økonomisk interesse. Sådanne interesse skal efter fast praksis ikke tillægges vægt i afvejningen.

Dertil gør AFV gældende, at MFKN som offentligt statsligt klagensævn ikke har retlig interesse i at varetage private aktørers kommercielle og økonomiske interesser, men deri mod alene interesse i at sikre at nævnets praksis er EU-konform og i overensstemmelse med gældende dansk ret. Såfremt retssagen tillægges opsættende virkning eller nævnets afgørelse må tilsidesættes af domstolene i nærværende sag, er Fælledbys interesser varetaget i lovgivningen, og dens regler om mulighed for retlig lovliggørelse, adgang til erstatning ol. Jf. således også C-261/18 (m s. 240).

I sag C-261/18, Kom mod Irland, udtalte EU-Domstolen sig om medlemsstaternes pligt til at tilbagekalde tilladelser, der er meddelt uden at

overholde direktivet og dermed ulovligt. Domstolen udtalte, at Irland ikke kunne påberåbe sig den pågældende operatørs retssikkerhed og berettigede forventning om beskyttelse af erhvervede rettigheder for at hindre følgerne af den konstaterede overtrædelse af direktivet. Domstolen henviste endvidere til operatørens eventuelle mulighed for at rette krav om erstatning mod medlemsstaten. Irland blev herefter idømt bøde for overtrædelse af TEUF art. 260, stk. 1.

AFV gør derfor gældende, at afvejningen af om søgsmålet skal tillægges opsættende virkning ikke skal ske på baggrund af Fælledby P/S' kommercielle og økonomiske interesse i fortsætte byggeaktiviteten på området, men alene ud fra domstolens vurdering af om der er rimelig grund til at tro at AFV kan opnå medhold sammenholdt med de negative konsekvenser af at opsættende virkning ikke bevilliges.

Afvejning der skal ske, står derfor alene mellem

- MFKN's almene interesse i, at dets afgørelser efterleves
- Den offentlige interesse i, at der ikke sker uoprettelige skader på natur- og dyreliv og dertil at EU-retten overholdes.
- Offentlighedens interesse i at EU-lovgivningen fortolkes EU-konformt og i overensstemmelse med gældende ret af klagenævnet

I denne afvejning må interesserne, der taler for opsættende virkning åbenlyst anses som mest tungtvejende, jf. bl.a. U 2000.1203 H, hvor klagenævnet for udbuds interesse i at påbuddet ikke blev udsat heller ikke fandtes for tungtvejende.

3.7. Det er uden betydning for meddelelse af opsættende virkning, at Fælledby PS ikke er medindstævnt

MFKN har gjort gældende, at der ikke kan meddeles opsættende virkning, da Fælledby PS ikke er medindstævnt. Dette bestrides af AFV.

AFV gør gældende, at det alene er MFKN, som har truffet afgørelsen, AFV påstår ugyldig, der er rette sagsøgte i nærværende sag. Derimod har Fælledby P/S ikke været rette sagsøgte i en sag med en sådan påstand.

At Fælledby P/S kan blive påvirket af en beslutning om at meddele opsættende virkning kan ikke medføre, at der kan stilles krav om, at disse er medsagsøgt. En sådan betingelse vil skabe den prækære situation, at AFV skulle sagsøge en part, som ikke er rette sagsøgte. Dette kan ikke være tilfældet.

Fælledby P/S er endvidere blevet procestilsvarslet af MFKN og har ikke ønsket at indtræde i sagen, og dermed heller ikke fundet det nødvendigt selv at varetage sine interesser i sagen. Som det fremgår af bilag P (E s. 1170) er Fælledby P/S fuldt bekendt med den nærværende sag, men har valgt at stå udenfor på trods af at være procestilsvarslet. Fælledby P/S' kendskab til nærværende sag kommer også til udtryk i dens processkrift af 29. juli 2022, indleveret i sag BS-2810/2022-KBH. Uddrag af dette processkrift fremlægges som bilag 40 (EXX).

AFV er for så vidt ikke uenig i, at Fælledby ikke bliver direkte forpligtet af en eventuel afgørelse om opsættende virkning, men i og med Fælledby som bygherre er forpligtet til at sikre, at dens aktiviteter sker i overensstemmelse med lovens regler, vil en berostillelse af MFKNs afgørelse få den retlige konsekvens, at Fælledby, hvis de fortsætter byggeaktiviteterne, handler i strid med loven, da der ikke vil foreligge en gyldig tilladelse.

I den sammenhæng skal det yderligere påpeges, at påstanden i nærværende sag er ugyldighed af en myndighedsafgørelse, der begunstiger Fælledby P/S, men at Fælledby P/S ikke er rette sagsøgte i sagen. At der på et foreløbigt grundlag træffes beslutning om opsættende virkning, skal derfor ikke medføre, at en sådan del-afgørelse i samme sag pludselig forudsætter, at Fælledby P/S involveres som part i sagen. Dette ville være inkonsistent og ulogisk.

Det gøres dertil gældende, at Fælledby P/S' interesser i sagen alene er økonomiske. En enkelt aktørs økonomiske interesser skal ikke anses som tungtvejende i interesseafvejningen, der foretages i forbindelse med vurderingen af, om et søgsmål kan tillægges opsættende virkning. Således udtalte Højesteret i sagen U.1994.823 H (Gyproc A/S mod Konkurrencerådet) følgende om interesseafvejningen:

”I den foreliggende sag må der lægges vægt på, at det hensyn til en effektiv håndhævelse af konkurrencelovens regler, som fremgår af lovens ordlyd og forarbejder, set over for appellants rent økonomiske interesser taler afgørende imod, at et søgsmål vedrørende gyldigheden af en administrativ afgørelse af den heromhandlede karakter tillægges opsættende virkning.” (min indstregning)

Således fremgår det tydeligt af udtalelsen, at økonomiske interesser hos en part ikke kan tillægges synderlig vægt. Interesseafvejningen udtrykt i sagen må kunne overføres til nærværende sag, selvom den i U 1994.823 H talte imod en opsættende virkning, idet interesserne må vægtes ens uanset om de taler for eller imod opsættende virkning.
...”

Sagsøgte har i sit påstandsdokument anført blandt andet:

" ...

Søgsmålet skal ikke tillægges opsættende virkning

Det gøres gældende, at der ikke er grundlag for at tillægge søgsmålet opsættende virkning.

Det følger af grundlovens § 63, at søgsmål vedrørende gyldigheden af en administrativ afgørelse ikke har opsættende virkning, og der er heller ikke i miljøvurderingsloven hjemmel til at tillægge *søgsmål* om afgørelser efter loven en sådan virkning.

Efter retspraksis kan der alene undtagelsesvist tillægges et søgsmål opsættende virkning. I Højesterets kendelse i U1994.823 er det anført, at det må bero på en afvejning af det offentliges interesse i, at gennemførelsen af afgørelsen ikke udsættes, overfor arten og omfanget af den skade, som sagsøger kan blive påført, ligesom det må tillægges betydning, om der efter en foreløbig vurdering er et rimeligt grundlag for påstanden om ugyldighed.

Domstolenes hjemmel til at tillægge et søgsmål opsættende virkning bør ifølge højesteretsdommer Walsøes kommentar anvendes med forsigtighed og kun i klare tilfælde, jf. U1995.128B.

Højesteret bemærkede i U1994.823 med henvisning til EF-domstolens dom af 19. juni 1990 i sag C-213/89, *Factortame*, at hvis den nationale domstol har besluttet at forelægge spørgsmål for EF-domstolen, må det antages at følge af EF-retten, at den nationale domstol kan træffe bestemmelse om, at gennemførelsen af afgørelsen skal udsættes. Højesteret vurderede imidlertid, at der ikke var rimelig tvivl om, at Konkurrencerådets afgørelse ikke var i strid med EF-traktaten, og der var ikke anledning til at forelægge spørgsmål for EF-Domstolen. Søgsmålet blev ikke tillagt opsættende virkning.

Samme resultat nåede Højesteret til i U1995.634, der omhandlede anlægsarbejder på Øresundsforbindelsen, og hvor spørgsmålet var, om VVM-direktivets regler var iagttaget. Der gælder ikke nogen formodning for opsættende virkning i sager, hvor sagsøger begærer præjudiciel forelæggelse. Kriterierne efter EU-retten for at tillægge et søgsmål opsættende virkning må anses for ækvivalente til kriterierne efter dansk ret.

Højesteret besluttede i U2000.1203, som anført af sagsøger, at tillægge et søgsmål anlagt af Københavns Kommune mod Klagenævnet for Udbud opsættende virkning. Sagen angik klagenævnets afgørelse om, at kommunen skulle udbyde dagrenovation. Sagen bekræfter, at søgsmål kan tillægges opsættende virkning.

I U2012.2572H om testcenteret ved Østerild havde Landsforeningen for Bedre Miljø nedlagt påstand om, at anlægsloven for testcenteret var ugyldig og gjorde gældende, at anlægsloven var i strid med habitatdirektivet og VVM-direktivet. Højesteret fandt ikke, at der var grundlag for at antage, at loven var i strid med EU-reglerne, og Højesteret fandt, at det offentliges interesse i lovens gennemførelse var mere tungtvejende end foreningens interesser. Søgsmålet blev ikke tillagt opsættende virkning. Højesteret bemærkede med henvisning til EU-Domstolens dom i sag C-432/05, Unibet, præmis 81-82, at der i vurderingen af spørgsmålet om opsættende virkning skal indgå hensynet til princippet om effektiv retsbeskyttelse af appellanternes rettigheder i henhold til fællesskabsretten. Højesterets kendelse må efter præmisserne forstås på den måde, at det afgørende for sagens udfald var, at der ikke efter en foreløbig vurdering var rimelig grund til at antage, at der ville ske tilsidesættelse af EU-reglerne.

Det gøres gældende, at der efter en foreløbig vurdering ikke er grund til at tro, at Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse i denne sag vil blive underkendt, og det er ikke i strid med effektivitetsprincippet, at søgsmålet ikke tillægges opsættende virkning. En afvejning af interesserne i sagen må efter nævnets opfattelse falde ud til, at søgsmålet ikke tillægges opsættende virkning.

3.2 Ej rimeligt grundlag for sagsøgers påstand

3.2.1 Overordnet

Sagsøger har ikke påvist omstændigheder, der efter en foreløbig vurdering giver et rimeligt grundlag for underkendelse af Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet er et uafhængigt domstolslignende klagenævn med særlig sagkundskab i reglerne om miljøvurderinger. Afgørelsen er truffet af formand og professor Birgitte Egelund Olesen, 2 landsdommere og de læge medlemmer. Det gøres gældende, at nævnets sammensætning skaber en formodning for, at afgørelsen er korrekt. Sagens behandling har været omfattende og grundig. Der er ikke under retssagen fremkommet nye oplysninger, som sandsynliggør, at afgørelsen ikke er korrekt. Der er ikke tale om et klart tilfælde, som undtagelsesvist begrundes opsættende virkning.

3.2.2 Habitatreglerne er påset overholdt

Miljø- og Fødevarerklagenævnet fastholder, at nævnet i afgørelsen af 14. december 2021 med rette har vurderet, at der med de supplerende oplysninger er den nødvendige høje grad af sikkerhed for, at områdets økologiske funktionalitet som yngle- eller rasteområde for stor vandsalamander med vilkårene i VVM-tilladelsen vil kunne opretholdes, at projektet ikke vil medføre beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter, herunder stor vandsalamander, og at tilladelsen ikke er i strid med habitatdirektivets artikel 12, stk. 1, litra d. Miljø- og Fødevarerklagenævnet har tillige med rette fundet, at projektet ikke kan påvirke habitatområdet væsentligt, herunder navnlig for så vidt angår fuglearterne på udpegningsgrundlaget, og at tilladelsen dermed ikke er i strid med habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Og nævnet har med rette fundet, at tilladelsen ikke er i strid med fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 4, stk. 4, 2. pkt., eller artikel 5. Nævnet har lagt vægt på, at det af VVM-tilladelsens andet vilkår fremgår, at fældning af krat skal ske uden for fuglenes yngletid.

Sagsøgte bestrider, at der er et væsentligt hensyn til *"risikoen for destruktion af det naturområde og de arter, som findes på det område, byggeriet omfatter"* som anført af sagsøger. Det bestrides, at der skulle være et tungtvæjende hensyn for at tillægge søgsmålet opsættende virkning. Sagsøgte er uenigt i, at denne sag er et klart tilfælde, som begrundes opsættende virkning.

Der er ikke efter en foreløbig vurdering noget grundlag for at mene, at nævnets vurderinger af overholdelse af habitatreglerne skal tilsidesættes som mangelfulde. Der er tale om særdeles grundige vurderinger på grundlag af en række faglige notater.

Sagsøgers synspunkter om, at bygherren handler i strid med forbuddet i naturbeskyttelseslovens § 29 a, stk. 1, mod forsætlig forstyrrelse med skadelig virkning for bilag IV-arter, at bygherren handler i strid med forbuddet i artsfredningsbekendtgørelsens § 10 mod indsamling eller drab af bilag IV-arter, og at bygherren ødelægger fuglereder i strid med jagt- og vildtfredningslovens § 6 a, er ikke sandsynliggjort, og synspunkterne har ikke betydning for gyldigheden af nævnets afgørelse.

Der henvises til, at Miljøstyrelsen har givet dispensation, jf. omtalen ovenfor og omtalen i nævnets afgørelse side 22, og til oplysningerne om det efterfølgende forløb. Disse spørgsmål er ikke omfattet af nævnets prøvelse.

3.2.3 Afgørelsen er ikke i strid med VVM-direktivet

Miljø- og Fødevareklagenævnet bestrider, at inddragelse af nye oplysninger om projektets betydning for bilag IV-arter med henblik på nærmere afklaring af allerede foretagne vurderinger er i strid med VVM-direktivet. VVM-direktivet regulerer ikke klageinstansens mulighed for at inddrage nye oplysninger, og der er ikke konkrete bestemmelser i VVM-direktivet, som er til hinder for, at en myndighed, som skal give en VVM-tilladelse, kan inddrage supplerende oplysninger. Tværtimod fremgår det af VVM-direktivets artikel 1, stk. 2, litra g, iv), at myndigheden for at sikre kvaliteten af miljøkonsekvensrapporten skal have adgang til tilstrækkelig ekspertise til at undersøge denne og om nødvendigt indhente (egne) supplerende oplysninger, som er relevante for at nå frem til den begrundede konklusion.

Det kan ikke udledes af VVM-direktivets artikel 6, stk. 3, litra b-c, om offentlighedens adgang til de vigtigste rapporter og anbefalinger samt andre relevante oplysninger, at Miljø- og Fødevareklagenævnet var tvunget til at hjemvise sagen med henblik på fornyet høring. Det kan heller ikke sluttes, at Københavns Kommune var forpligtet til at sende de supplerende oplysninger fremkommet under klagesagens behandling i høring.

Der er heller ikke grundlag for sagsøgers synspunkt om, at inddragelse af supplerende oplysninger som sket i klagesagen har tilsidesat offentlighedens interesse i at kunne deltage i beslutningsprocessen på en meningsfuld måde, jf. VVM-direktivets artikel 6, stk. 4, om offentlig høring tidligt i processen, *"mens alle muligheder står åbne, over for den eller de kompetente myndighed(er), inden der træffes afgørelse vedrørende tilladelsen."*

Offentligheden har haft adgang til lokalplanforslag og miljøkonsekvensrapport og har afgivet omfattende høringssvar, og sagsøger har som repræsentant for et stort antal borgere klaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet og har dermed rejst indsigelse og haft indflydelse på prøvelsen af VVM-tilladelsen.

3.3 Interesseafvejningen

Der skal ske en afvejning af hensynet til sagsøgers interesse i at udsætte gennemførelsen af byudviklingen af Vejlandskvarter overfor Miljø- og Fødevareklagenævnets interesse som klagemyndighed, Københavns Kommunes interesse i byudviklingen og Fælledby P/S' interesse i projektets gennemførelse. Det anerkendes, at sagsøger også har interesse i naturbeskyttelse, men denne interesse er varetaget i Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse.

Det er ikke korrekt, når sagsøger anfører, at de parametre, som var afgørende for, at der ikke kunne tillægges opsættende virkning i Østerild-sagen, jf. U2012.2572H, er vendt om i nærværende sag. Sagsøgerne i Østerild-sagen havde også gjort hensyn til naturbeskyttelse gældende, men Højesteret fandt, at der ikke efter en foreløbig vurdering var rimelig grund til at antage, at der ville ske tilsidesættelse af EU-reglerne.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har som klagemyndighed en offentlig interesse i, at nævnets afgørelser står ved magt¹¹, og det gælder også i nærværende sag, hvor nævnet har stadfæstet VVM-tilladelsen. Det er nævnets opfattelse, at afgørelsens retsvirkning ikke skal udsættes under en retssag, som kan vare i lang tid. Jens Peter Christensen anfører i Grundloven med kommentarer, side 382, at *"myndighedens interesse i at få sin forvaltningsakt opretholdt i sig selv [er] af tungtvejende betydning"*. Det må både gælde, når afgørelsen er bebyrdende og begunstigende for adressaten.

Niels Fenger anfører i Forvaltningsret, 2018, side 920, at *"det [er] et uheldigt resultat, hvis retssystemet ikke kan opfylde ønsket om, at nødvendigheden og varigheden af en retssag ikke skal gå ud over den part, som viser sig at have retten på sin side."* Han anfører også side 921-22:

"Domstolenes tilbageholdenhed med at udsætte fuldbyrdelsen af den anførte forvaltningsakt er markant, når der efter en foreløbig vurdering ikke er rimeligt grundlag for påstanden om, at myndighedens afgørelse er ugyldig, jf. U 1995.634 H, U 2009.2858 Ø, U 2012.2572 H og U 2016.1526 H."

Der er i nærværende sag også et væsentligt samfundshensyn/en offentlig interesse i ikke at tillægge søgsmålet opsættende virkning. Københavns Kommune har planlagt opførelse af en helt ny bydel med boliger, folkeskole, idrætshal og daginstitutioner på i alt 219.000 etagemeter, jf. lokalplanen fremlagt som bilag H.

Og endelig er der et væsentligt hensyn at tage til bygherren, som vil lide et betydeligt økonomisk tab, såfremt søgsmålet tillægges opsættende virkning. Det gøres gældende, at begæringen om opsættende virkning ikke kan tages til følge, da sagsøger ikke har medsagsøgt Fælledby P/S.

En kendelse om opsættende virkning vil i givet fald være en foreløbig foranstaltning om at tillægge sagsanlægget opsættende virkning i forhold til Miljø- og Fødevareklagenævnets stadfæstelse af Københavns Kommunes VVM-tilladelse til etableringen af byudviklingen af

Vejlands Kvarter. Det må betyde, at klagenævnets stadfæstelse ikke kan lægges til grund for bygherrens fortsatte arbejde. Bygherren er imidlertid ikke medindstævnt i retssagen, og en kendelse om opsættende virkning har derfor ikke retskraft for bygherren. Miljø- og Fødevareklagenævnet er heller ikke tilsynsmyndighed i forhold til byggeriet.

Sagsøger har henvist til EU-Domstolens dom i sag C-261/18, Kommissionen mod Irland, præmis 92, om mulighed for tilbagekaldelse af en tilladelse omhandlede en situation, hvor EU-Domstolen under et tidligere søgsmål havde konstateret, at tilladelsen var ulovlig. Der er ikke rimeligt grundlag for at antage, at VVM-tilladelsen i denne sag er ugyldig, og der er naturligvis et væsentligt hensyn at tage til Fælledby P/S.

Sagsøger har henvist til UfR2000.1203, hvor Højesterets afgørelse om at tillægge søgsmålet opsættende virkning var begrundet i, at der efter en foreløbig vurdering var et rimeligt grundlag for Københavns Kommunes og Renholdningsselskabet af 1898's påstande om tilsidesættelse af Klagenævnet for Udbuds afgørelse om udbud, og at der måtte antages at blive påført kommunen og selskabet alvorlig og muligvis uoprettelig skade, hvis søgsmålet ikke blev tillagt suspensiv virkning. Det gøres gældende, at der tilsvarende i denne sag er et væsentligt hensyn at tage til Fælledby P/S, og det taler imod, at der tillægges søgsmålet suspensiv virkning.

..."

Parterne har i det væsentligste procederet i overensstemmelse hermed.

Rettens begrundelse og resultat

Efter Grundlovens § 63, stk. 1, 1. pkt., kan den, der anfægter gyldigheden af en administrativ afgørelse, ikke ved at indbringe sagen for domstolene unddrage sig fra foreløbig at efterkomme øvrighedens befaling. Højesteret har i dom af 24. august 1994, gengivet i U.1994.823H, fastslået, at selvom en udtrykkelig lovhjemmel ikke foreligger, er domstolene ikke afskåret fra undtagelsesvis at tillægge et søgsmål vedrørende gyldigheden af en administrativ afgørelse opsættende virkning. Det skal ved afgørelsen heraf tillægges betydning, hvorvidt der efter en foreløbig vurdering er et rimeligt grundlag for sagsøgerens påstand om afgørelsens ugyldighed, og der skal endvidere foretages en konkret afvejning af det offentlige interesser i en opretholdelse af afgørelsen over for risikoen for alvorlige eller uoprettelige skader, hvis afgørelsen senere måtte blive tilsidesat.

Retten lægger grund, at sagsøgte i sin afgørelse af 14. december 2021 fandt, at Københavns Kommune på tidspunktet for meddelelsen af VVM-tilladelsen (§ 25-tilladelsen) den 11. februar 2021 ikke havde et tilstrækkeligt grundlag for at

foretage en vurdering af projektets påvirkning af stor vandsalamander. Nævnet lagde vægt på, at vurderingen i miljøkonsekvensrapporten henset til dens generelle karakter ikke udgjorde et tilstrækkeligt konkret og sikkert grundlag for udformningen af afværgeforanstaltninger. Retten lægger endvidere til grund, at der under behandlingen af sagsøgerens klage tilgik sagsøgte supplerende oplysninger i form af notater fra bl.a. MOE, Rambøll og SWECO, og at et flertal af sagsøgtes medlemmer på baggrund af disse supplerende oplysninger, navnlig notatet af 25. august 2021 fra MOE, som Københavns Kommune havde tilsluttet sig, fandt, at afværgeforanstaltningerne var tilstrækkelige.

VVM-direktivet foreskriver, at offentligheden tidligt og effektivt skal have mulighed for at fremsætte kommentarer og udtalelser over for den kompetente myndighed, inden denne træffer afgørelse, jf. herved direktivets artikel 6, stk. 4, jf. artikel 2, stk. 2. Forpligtelsen er implementeret ved miljøvurderingslovens § 35, stk. 3, nr. 3, jf. stk. 1 og 2, jf. § 24, stk. 2, der ligeledes foreskriver offentlig høring over miljøkonsekvensrapporten og de eventuelle supplerende rapporter, som myndigheden har modtaget, forinden myndigheden træffer afgørelse efter lovens § 25 (VVM-tilladelsen). Det er ubestridt, at de supplerende oplysninger, som sagsøgte modtog under behandlingen af sagsøgernes klage og inddrog i beslutningsgrundlaget, og som var udslagsgivende for sagsøgtes afgørelse, ikke har været genstand for offentlig høring.

Sagsøgte gør gældende, at VVM-direktivet ikke regulerer en klageinstans' mulighed for at inddrage nye oplysninger eller adgangen for den myndighed, der skal give en VVM-tilladelse, til at inddrage supplerende oplysninger. Retten finder imidlertid på baggrund af det oven for anførte om høringsforpligtelsen, og at udstrækningen heraf ses at være uafklaret og skal fastlægges ved dom, eventuelt efter en forudgående præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen, at der må anses for at være et rimeligt grundlag for sagsøgerens påstand om ugyldighed af sagsøgtes afgørelse. Da retten tillige efter en konkret afvejning finder, at sagsøgtes interesse i opretholdelse af afgørelsen – med den konsekvens, at projektet om opførelse af et boligkvarter kan fortsætte – ikke overstiger risikoen for alvorlig eller uoprettelig skade på miljøet, tager retten anmodningen om at tillægge søgsmålet opsættende virkning til følge.

THI BESTEMMES:

Søgsmålet tillægges opsættende virkning.

ØSTRE LANDSRET RETSBOG

Den 26. maj 2023 holdt Østre Landsret møde i retsbygningen i Nordhavn.

Landsdommerne Arne Brandt, Mette Lyster Knudsen og Mette Munck Grønbæk (kst.) behandlede sagen.

Sag BS-6487/2023-OLR

(17. afdeling)

Miljø- og Fødevareklagenævnet
(advokat Britta Moll Brown)

mod

Amager Fælleds Venner
(advokat Johan Løje, beskikket)

og

Sag BS-6165/2023-OLR

(17. afdeling)

Udviklingselskabet By & Havn I/S
(advokat Jacob Schall Holberg)

mod

Amager Fælleds Venner
(advokat Johan Løje, beskikket)

og

Sag BS-6171/2023-OLR

(17. afdeling)

Fælledby P/S
(advokat Håkun Djurhuus)

mod

Amager Fælleds Venner
(advokat Johan Løje, beskikket)

Sagens baggrund og parternes påstande

Amager Fælleds Venner udtog den 1. februar 2022 stævning mod Miljø- og Fødevarerklagenævnet med påstand om, at nævnet skal anerkende, at nævnets afgørelse af 14. december 2021 om stadfæstelse af Københavns Kommunes VVM-tilladelse af 11. februar 2021 til etablering og drift af byudvikling på en del af Amager Fælled, kaldet 'Vejlandskvartér, erklæres ugyldig, subsidiært at afgørelsen hjemvises til fornyet behandling.

Ved kendelse af 12. december 2022 har Københavns Byret (sag BS-4114/2022-KBH) bestemt, at søgsmålet tillægges opsættende virkning.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet, Udviklingssekabet By & Havn I/S og Fælledby P/S har, med Procesbevillingsnævnets tilladelse af 25. januar 2023, kæret afgørelsen med påstand om, at Københavns Byrets kendelse af 12. december 2022 ophæves, således at søgsmålet ikke tillægges opsættende virkning.

Amager Fælleds Venner har over for Miljø- og Fødevarerklagenævnet og Fælledby P/S nedlagt påstand om stadfæstelse af byrettens kendelse.

Amager Fælleds Venner har over for Udviklingssekabet By & Havn I/S (herefter By & Havn) nedlagt en principal påstand om afvisning og en subsidiær påstand om stadfæstelse.

Amager Fælleds Venner har endvidere i medfør af Traktat om Den Europæiske Funktionsmåde (TEUF) artikel 267, stk. 3, anmodet landsretten om at forelægge spørgsmål for EU Domstolen om fortolkningen af VVM-direktivet, og hvilken rolle princippet om EU-rettens effektive virkning og EU-rettens forrang har på vurderingen af, om et søgsmål skal tillægges opsættende virkning.

Landsretten traf den 17. marts 2023 afgørelse om, at kæremålene ikke skulle behandles mundtligt.

Det er oplyst, at Københavns Byret ved kendelse af 1. marts 2023 tillod Fælledby P/S og By & Havn at indtræde i hovedsagen som henholdsvis hovedintervention og biintervention.

Procesbevillingsnævnet har efter det oplyste meddelt Amager Fælleds Venner tilladelse til at kære byrettens afgørelse om Fælledby P/S' intervention i hovedsagen, og hovedsagen er, som følge heraf, udsat på ubestemt tid.

Parternes synspunkter

Miljø- og Fødevarerklagenævnet og Amager Fælleds Venner har i det væsentligste gjort de samme anbringender gældende for landsretten som for byretten.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har for landsretten endvidere gjort gældende, at byrettens kendelse er i strid med domstolens praksis for opsættende virkning, idet byretten ikke nærmere har redegjort for, hvorfor byretten finder, at der undtagelsesvist foreligger sådanne omstændigheder, at der er grundlag for at tillægge søgsmålet opsættende virkning.

Amager Fælleds Venner har heroverfor gjort gældende, at Københavns Byrets kendelse er i overensstemmelse med gældende ret, og at der ikke under kæresagerens behandling er fremkommet nye anbringender eller fakta, der kan begrunde, at kendelsen omgøres.

I relation til afvisningspåstanden har Amager Fælleds Venner gjort gældende, at By & Havn ikke har retlig interesse i kæresagen, idet By & Havns interesse kun er af økonomisk karakter og for indirekte og fjerntliggende. Det er endvidere ikke By & Havn, der har bekostet, rekvireret og varetaget arbejdet med udarbejdelsen af henholdsvis miljørapport og miljøkonsekvensrapport samt det supplerende rapportmateriale. Den afsmittende effekt, som dommen måtte få for By & Havn, er for fjerntliggende til at udgøre en retlig interesse.

Til støtte for anmodningen om en præjudiciel forelæggelse har Amager Fælleds Venner gjort gældende bl.a., at landsretten er forpligtet til at forelægge fortolkningsstvivl for EU-Domstolen, medmindre landsretten er overbevist om fortolkning af de EU-retlige forhold, der indgår i sagen.

Fælledby P/S og By & Havn har i det væsentligste gjort de samme anbringender gældende som Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Begge selskaber har supplerende anført bl.a., at det af byretten standsede projekt er vedtaget ved lov, at det af forarbejderne til loven, jf. lov nr. 551 af 6. juni 2007 om Metroselskabet I/S og Udviklingselskabet By & Havn I/S, fremgår, at loven skal skabe mulighed for, at området kan byudvikles, herunder ved etablering af boliger, og at byggefeltet er vurderet som værende i ringe eller moderat naturtilstand.

Dertil kommer, at projektet er af betydelig samfundsmæssig betydning, og at den opsættende virkning påfører samfundet et eksorbitant værdispild.

By & Havn har endvidere gjort gældende, at kendelsen indeholder en afgørelse over for selskabet, og at selskabet har en så individuel og væsentlig interesse i kendelsen, at betingelserne for at kære denne er opfyldt, jf. retsplejelovens § 393, stk. 1.

Den individuelle og væsentlige interesse skyldes lovgrundlaget for By & Havn og selskabets forpligtelser i henhold til arealet, herunder størst mulig værdiskabelse på de arealer, herunder området på Amager Fælled, som selskabet - også efter lovgivningen - skal udvikle. Selskabet har således en ved lov fastlagt og forudsat generel interesse i byudviklingen af de arealer, som selskabet skal udvikle, hvortil kommer, at selskabet har en fastlagt og forudsat konkret interesse i, at byudviklingen af det omhandlede areal ikke standses eller udsættes.

Byretten har ikke haft bemærkninger til kæremålene.

Kæresagernes parter har gjort deres synspunkter gældende i kæreskrifter af henholdsvis 3. og 7. februar 2023, kæresvarskrift af 16. februar 2023, proceskrifter af henholdsvis 31. marts 2023 og 12. april 2023 samt meddelelser af 24. februar 2023, 2., 3., 6., 8. og 10. marts 2023 samt 4., 5., 12., 13. og 26. april 2023.

Landsretten afsagde

KENDELSE

Retlig interesse

Amager Fælleds Venner har over for By & Havn nedlagt påstand om afvisning med henvisning til manglende retlig interesse.

Efter retsplejelovens § 393 kan kære iværksættes af enhver, over for hvem kendelsen eller beslutningen indeholder en afgørelse.

Parterne i byrettens kendelse er Amager Fælleds Venner og Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Kendelsen har imidlertid direkte virkning over for Fælledby P/S, der som bygherre er blevet pålagt at sætte byggeriet i bero.

Landsretten finder, at kendelsen tillige indeholder en afgørelse over for By & Havn, og at By & Havn derved har en retlig interesse i at kunne påkære Københavns Byrets kendelse. Landsretten bemærker herved, at By & Havn i kraft af sin betydelige ejerandel af Fælledby P/S har en afledt væsentlig og konkret økonomisk interesse i sagens endelige udfald, idet selskabet har indskudt det i sagen omhandlede areal, og idet selskabet i medfør af lov nr. 551 af 6. juni 2007 om Metroselskabet I/S og Udviklingselskabet By & Havn I/S skal sikre størst mulig værdiskabelse af arealet.

Den af Amager Fælleds Venners nedlagte påstand om afvisning over for By & Havn tages derfor ikke til følge.

Opsættende virkning

Som anført i byrettens kendelse følger det af Højesterets afgørelse af 24. august 1994, gengivet i UfR1994.823H, at domstolene ikke er afskåret fra undtagelsesvist at tillægge et søgsmål vedrørende gyldigheden af en administrativ afgørelse opsættende virkning, selv om en udtrykkelig lovhjemmel ikke foreligger, og at den konkrete afgørelse af, om et søgsmål bør tillægges opsættende virkning, må bero på en afvejning af det offentliges interesse i, at gennemførelsen af afgørelsen ikke udsættes, over for arten og omfanget af den skade, den pågældende kan blive påført, ligesom det må tillægges betydning, om der efter en foreløbig vurdering foreligger et rimeligt grundlag for påstanden om ugylighed.

Om brugen af opsættende virkning i forhold til en eventuel EU-stridig forvaltningsakt udtalte Højesteret i sagen vedrørende Øresundsforbindelsen, gengivet i UfR1995.634, at spørgsmålet herom:

" ...
 må afgøres efter de betingelser for anvendelse af foreløbige forholdsregler, som EF-domstolen har opstillet i sin praksis. Det er herefter bl.a. en betingelse, at der er rimelig grund til at antage, at der er handlet i strid med EU-retten, i det foreliggende tilfælde VVM-direktivet.
 ..."

Det er endvidere en betingelse, at der foreligger uopsættelighed, hvorved forstås, at udsættelsen er for at undgå, at den begærende part – her Amager Fælled – udsættes for "alvorlige og uoprettelige" skader. Dette fremgår af bl.a. EU-domstolens dom af 9. november 1995 i sag C-465/93, Atlanta Fruchthandels-gesellschaft, hvoraf det af præmisserne bl.a. fremgår:

" 48. Det tilkommer den nationale retsinstans, der skal beskytte borgerne rettigheder, at vurdere, hvorvidt en afgørelse, hvorved en begæring om en foreløbig forholdsregel ikke tages til følge, på alvorlig og uoprettelig måde vil kunne skade vigtige individuelle interesser hos borgerne.

49. Såfremt sagsøgeren ikke kan gøre særlige forhold gældende i sin situation, som adskiller ham fra de øvrige erhvervsdrivende inden for den pågældende sektor, er den nationale retsinstans dog forpligtet til at lægge den vurdering til grund, som Domstolen allerede har anlagt med hensyn til, hvorvidt skaden må anses for alvorlig og uoprettelig.

50. Den nationale retsinstans er navnlig forpligtet til at lægge en eventuel afgørelse fra Domstolen til grund, når en sådan omfatter en vurdering fra Domstolens side af Fællesskabets interesse og en afvejning mellem henholdsvis denne interesse og interessen inden for den pågældende økonomiske sektor.

51. Det andet spørgsmål fra Verwaltungsgericht Frankfurt am Main må herefter besvares med, at en national domstol kun kan træffe bestem-

melse om foreløbige forholdsregler i henseende til en national forvaltningsakt, der er udstedt på grundlag af en fællesskabsforordning,

— såfremt den finder, at der er begrundet tvivl om fællesskabsforordningens gyldighed, og den, såfremt spørgsmålet om den anfægtede forordnings gyldighed ikke allerede er blevet forelagt Domstolen, selv forelægger Domstolen dette spørgsmål

— såfremt der foreligger uopsættelighed i den forstand, at de foreløbige forholdsregler er nødvendige for at forhindre, at den part, der begærer dem, risikerer et alvorligt og uopretteligt tab

— såfremt den tager behørigt hensyn til Fællesskabets interesse..."

EU-domstolen har senere gentaget kriteriet om, at skaden skal være både alvorlig og uoprettelig, jf. bl.a. kendelse af 14. januar 2016 i sag C-517/15 P-R, AGC Glass Europe SA m.fl. mod Kommissionen.

Det fremgår af Højesterets kendelse vedrørende opførelsen af en vindmøllepark ved Østerild, gengivet i UfR2012.2572, at det må tillægges betydning, om der efter en foreløbig vurdering er rimeligt grundlag for påstanden om ugyldighed.

I afgørelsen anførte Højesteret bl.a.:

"Efter den foreløbige behandling af spørgsmålet, om de foretagne vurderinger af testcentrets påvirkning af de omkringliggende naturområder lever op til kravene i habitatdirektivet artikel 6, stk. 3, kan det ikke udelukkes, at dette ikke er tilfældet."

Ved afgørelsen af, om søgsmålet i nærværende sag kan tillægges opsættende virkning, skal der således foretages en afvejning af det offentlige interesse i en opretholdelse af Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse over for risikoen for alvorlige og uoprettelige miljøskader på det i sagen omhandlede område på Amager Fælled, ligesom det må tillægges betydning, om der efter en foreløbig vurdering foreligger et rimeligt grundlag for påstanden om ugyldighed mv.

Det fremgår af byrettens kendelse, at byretten ved spørgsmålet om opsættende virkning lagde til grund, at udstrækningen af myndighedernes høringsforpligtelse efter VVM-direktivet er uklar og eventuelt skal forelægges EU-domstolen. Byretten har herved henvist til, at de supplerende oplysninger, som indgik i grundlaget for Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse, ikke var sendt i offentlig høring, og at Miljø- og Fødevareklagenævnets interesse i at opretholde afgørelsen ikke oversteg risikoen for alvorlig eller uoprettelig skade på miljøet.

På baggrund af bl.a. Københavns Kommunes notat af 15. december 2020 om henvendelser vedr. miljøkonsekvensrapport modtaget i høringsperioden lægger landsretten til grund, at miljøkonsekvensrapporten for Vejlands Kvarter blev fremlagt i offentlig høring i 8 uger, at offentligheden i perioden fra den 27. august 2020 til den 22. oktober 2020 havde mulighed for at komme med bemærkninger til miljøkonsekvensrapporten og udkastet til VVM-tilladelse, og at der i alt blev modtaget 2.372 henvendelser, herunder fra Amager Fælleds Venner.

Københavns Kommune gav herefter den 11. februar 2021 VVM-tilladelse til etablering og drift af byudvikling på det i sagen omhandlende område. Det fremgår af tilladelsen bl.a., at den brede offentlighed gennem offentlig fremlæggelse af henholdsvis afgrænsningsfolder og miljøkonsekvensrapport har haft mulighed for at gøre sig bekendt med sagen og udtale sig.

Tilladelsen blev af bl.a. Amager Fælleds Venner påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet, der som nævnt ovenfor den 14. december 2021 stadfæstede VVM-tilladelsen. Til brug for nævnets behandling af klagesagen blev der indhentet supplerende oplysninger i form af en række notater med sagkyndige vurderinger foretaget af bygherres rådgivere. De supplerende oplysninger blev forelagt klagerne, herunder Amager Fælleds Venner, der bestred, at oplysningerne kunne anvendes, idet de burde have foreligget for Københavns Kommune som første instans.

Det er ubestridt, at de supplerende oplysninger indgik i grundlaget for Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse. Af afgørelsen fremgår således bl.a.:

” Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at de supplerende oplysninger kan indgå i nævnets vurdering af, hvorvidt det samlede områdes økologiske funktionalitet som yngle- eller rasteområde for stor vandsalamander vil kunne opretholdes med de afværgeforanstaltninger, som § 25-tilladelsens vilkår foreskriver. Nævnet har lagt vægt på, at nævnets prøvelse ikke er begrænset og omfatter såvel retlige som faktiske spørgsmål. Nævnet har endvidere lagt vægt på, at oplysningerne alene er tilvejebragt med henblik på en uddybende vurdering af nødvendigheden og tilstrækkeligheden af de afværgeforanstaltninger, der indgår som vilkår for § 25-tilladelsen.”

Herefter finder landsretten efter en foreløbig vurdering af sagen, at der ikke på det foreliggende grundlag er sandsynliggjort et faktisk grundlag for, at miljøet risikerer at lide alvorlige og uoprettelige skader. Landsretten har herved lagt vægt på, at Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæstede Københavns Kommunes tilladelse i sin helhed, at de supplerende oplysninger ikke medførte en ændring af de allerede fastsatte vilkår om afværgeforanstaltninger, og at Miljø- og Fødevareklagenævnet ikke i øvrigt fandt det påkrævet at fastsætte yderligere

afværgeforanstaltninger. Af Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse fremgår det endvidere bl.a.:

“Oplysningerne supplerer således grundlaget for miljøkonsekvensrapportens overordnede konklusion, hvorefter der med de beskrevne afværgeforanstaltninger vurderes ikke at være en påvirkning af områdets økologiske funktion for bilag IV-arter. Navnlig forudsætter oplysningerne ikke yderligere afværgeforanstaltninger, som ville indebære en ændring af § 25-tilladelsens allerede fastsatte vilkår.

...

[og] at der samlet set nu foreligger den nødvendige høje grad af sikkerhed for, at områdets økologiske funktionalitet som yngle- eller rasteområde for stor vandsalamander med de forudsatte afværgeforanstaltninger vil kunne opretholdes.”

Det må herefter lægges til grund, at Miljø- og Fødevareklagenævnet på baggrund af de omfattende, herunder de supplerende, undersøgelser af projektets indvirkning på miljøet har vurderet, at projektet ikke udgør en alvorlig eller uoprettelig skade på miljøet.

For så vidt angår forholdet til EU-retten bemærker landsretten, at Miljø- og Fødevareklagenævnet har en væsentlig interesse i opretholdelse af sin afgørelse, der vedrører et lovbestemt projekt. Landsrettens stillingtagen til spørgsmålet om opsættende virkning skal således baseres på, om der er etableret et rimeligt grundlag for at antage, at afgørelsen er i strid med EU-retten.

Det fremgår af byrettens afgørelse, at uklarhed omkring reglerne for myndighedernes anvendelse og inddragelse af supplerende oplysninger, udgør et rimeligt grundlag for at antage, at der er handlet i strid med gældende regler, herunder EU-direktiver, og at afgørelsen som følge heraf må antages at være ugyldig.

Landsretten finder imidlertid ikke, at en sådan mulig uklarhed i sig selv kan føre til, at der er et rimeligt grundlag for påstanden om ugyldighed.

Efter VVM-direktivets artikel 6, stk. 4, jf. artikel 2, stk. 2, skal offentligheden tidligt og effektivt have mulighed for at fremsætte kommentarer og udtalelser over for den kompetente myndighed, inden denne træffer afgørelse.

VVM-direktivet indeholder ingen bestemmelser om, at supplerende oplysninger, der er indhentet efter, at der er meddelt tilladelse, tillige skal forelægges den brede offentlighed, idet den offentlige høring skal ske effektivt, og mens alle muligheder står åbne.

Landsretten skal i den forbindelse henvise til bl.a. EU-domstolens dom af 7. januar 2004 i sag C-201/02, Delena Wells, hvoraf følgende fremgår:

”42. I den forbindelse skal det fastslås, at de projekter, der i medfør af artikel 2, stk. 1, i direktiv 85/337 kan få væsentlig indvirkning på miljøet, i henhold til direktivets artikel 4, sammenholdt med samme direktivs bilag I og II, skal vurderes med hensyn til denne indvirkning, inden der meddeles tilladelse.

...

50. I den forbindelse skal det fastslås, at vurderingen af indvirkningerne på miljøet i henhold til artikel 2, stk. 1, i direktiv 85/337 skal være foretaget, »inden der gives tilladelse.»

Dette understøttes endvidere af EU-domstolens dom i sag C-463/20 af 24. februar 2022, *Namur-Est Environnement ASBL*, der handlede om genoptagelse af driften i et stenbrud i Bossimé i Belgien og om omfanget af offentlighedens inddragelse i projekttilladelsen. EU-domstolen udtalte således bl.a.:

”71. For det første skal både meddelelsen til offentligheden eller tilrådighedsstillingen for offentligheden af de oplysninger, der tjener som grundlag for denne deltagelse, og offentlighedens mulighed for at fremsætte kommentarer og udtalelser om disse oplysninger samt mere generelt om det pågældende projekt og dets indvirkninger på miljøet, finde sted tidligt og under alle omstændigheder inden der træffes afgørelse om tilladelse til dette projekt.”

Som anført ovenfor havde offentligheden, herunder Amager Fælleds Venner, lejlighed til under Københavns Kommunes behandling af sagen at udtale sig om projektets indvirkning på miljøet forud for, at kommunen meddelte tilladelse til projektet, og således mens alle muligheder stod åbne, og Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæstede den meddelte tilladelse efter at have indhentet supplerende oplysninger, hvis formål var at supplere grundlaget for miljøkonsekvensrapportens overordnede konklusion.

Efter en foreløbig vurdering af sagen finder landsretten således ikke, at der foreligger et rimeligt grundlag for påstanden om, at Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 14. december 2021 er i strid med EU-retten, og heller ikke af den grund finder landsretten, at der er grundlag for undtagelsesvist at tillægge søgsmålet opsættende virkning.

Præjudiciel forelæggelse under kæresagernes behandling

Amager Fælleds Venner har anmodet landsretten om at forelægge spørgsmål for EU-Domstolen.

De af Amager Fælleds Venner rejste spørgsmål om fortolkningen af VVM-direktivet, og hvilken rolle princippet om EU-rettens effektive virkning og EU-rettens forrang har på vurderingen af, om et søgsmål skal tillægges opsættende

virkning, ses ikke at have direkte betydning for muligheden for at afgøre kæresagerne.

I forlængelse af det ovenfor anførte om VVM-direktivets indhold og den deraf afledte praksis fra EU-domstolen, er de nationale domstoles brug af foreløbige retsmidler, herunder anvendelsen af opsættende virkning ved EU-retlig fortolkningstvivil, ikke umiddelbart uklar.

Landsretten finder herefter ikke anledning til at forelægge de af Amager Fælleds Venner stillede spørgsmål for EU-domstolen og bemærker, at en endelig stillingtagen til spørgsmålet om præjudiciel forelæggelse først og fremmet bør foretages af den ret, der i første instans skal tage stilling til sagen i realiteten.

Landsretten tager derfor ikke anmodningen herom til følge.

Konklusion

På baggrund af ovenstående tager landsretten Miljø- og Fødevarerådsnævnets, Fælledby P/S' og By & Havns' påstand til følge, hvorefter søgsmålet ikke tillægges opsættende virkning.

Sagsomkostninger

Efter resultatet af kæresagernes behandling finder landsretten, at Amager Fælleds Venner skal afholde de hermed forbundne omkostninger.

Henset til kæresagernes karakter og omfanget af de mellem parterne udvekslede processkrifter, finder landsretten, at Amager Fælleds Venner skal betale i alt 35.000 kr. i kæremålsomkostninger til Miljø- og Fødevareklagenævnet, Fælledby P/S og By & Havn til delvis dækning af de kærendes udgifter til advokatbi-stand. Ved fastsættelsen heraf har landsretten bl.a. lagt vægt på indholdet af skriftvekslingen, herunder at parterne i vidt omfang har gjort de samme anbringender gældende for landsretten som for byretten og på, at sagerne har været behandlet på skriftligt grundlag. Omkostningerne til Fælledby P/S og By & Havn, der har kæret afgørelsen til støtte for Miljø- og Fødevareklagenævnet, er fastsat ud fra formålet med kæremålene, og omkostningerne er reduceret i forhold hertil.

Fordelingen af kæremålsomkostningerne sker med 25.000 kr. til Miljø- og Fødevareklagenævnet, 5.000 kr. til Fælledby P/S og 5.000 kr. til By & Havn. Beløbet til Miljø- og Fødevareklagenævnet er tillagt moms.

Da Amager Fælleds Venner den 4. maj 2023 er meddelt fri proces, skal kæremålsomkostningerne betales og afholdes endeligt af statskassen.

THI BESTEMMES:

Byrettens kendelse af 12. december 2022 om opsættende virkning ophæves.

I kæremålsomkostninger for landsretten skal Amager Fælleds Venner inden 14 dage betale 25.000 kr. til Miljø- og Fødevarerklagenævnet samt 5.000 kr. til Fælledby P/S og 5.000 kr. til Udviklingselskabet By & Havn I/S. Beløbene, der betales og afholdes endeligt af statskassen, forrentes efter rentelovens § 8 a.

Kæresagerne sluttet.